

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 31 DECEMBER 1924

No. 470

INHOUD

	Blz.
DE ZOMERTIJD door <i>Dr. E. van Welderen Baron Rengers</i>	1140
De Buitenlandsche Credietgeving der Vereenigde Staten tijdens en na den Oorlog II (Slot) door <i>Mr. A. M. de Jong</i>	1140
De Scheepvaartwegen in Zuid-Limburg en de Spoorwegtarieven door <i>A. J. M. Hulsmann</i> met Naschrift door <i>Jhr. Mr. P. Elias</i>	1142
Mosoel door <i>H. Dunlop</i>	1143
Nieuwe toepassingsmogelijkheden voor Rubber door <i>J. S. C. Kasteleyn</i>	1146
AANTEKENINGEN:	
De Duitsche kleurstoffenproductie	1148
De ontwikkeling der Fransche kleurstoffen-industrie Stand der cultures en uitvoer gedurende het derde kwartaal 1924 in Suriname	1149
BOEKAANKONDIGING:	
Mr. H. F. A. Völlmar: Les Finances de la Société des Nations, bespr. door <i>Dr. J. A. Nederbragt</i>	1149
MAANDOLJFERS:	
Emissies in November 1924	1150
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	1151—1158
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Wd. Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

WEEKBLAD

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

COMMISSIE VAN ADVIES.

J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerde leden: *Prof. Mr. D. van Blom; Prof. Mr. H. R. Ribbus.*

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

30 DECEMBER 1924.

In den toestand van de geldmarkt kwam gedurende deze zeer korte berichtsweek geen verandering. Bij het naderen van de feestdagen was er iets meer vraag naar geld en met het oog op het snel naderen van de jaarswisseling waren geldgevers eenigszins terughou-

dend; de geldkoersen bleven echter op hetzelfde peil. Particulier disconto noteerde meestal $3\frac{1}{4}$ pCt.; de prolongatierente schommelde tusschen $3\frac{1}{2}$ en $3\frac{3}{4}$ pCt.

* * *

De weekstaat van De Nederlandsche Bank vertoont ditmaal geen gewichtige veranderingen in de positie van onze centrale credietinstelling. De post binnenlandsche wissels bedraagt een kleine f 4 miljoen minder dan op de vorige weekbalans. De beleeningen zijn daarentegen met een kleine f 9 miljoen opgelopen, vnl. uit hoofde van effectenbeleeningen bij de Hoofdbank. Zoowel de post papier op het buitenland als de diverse rekeningen onder het actief vertoonen eenigen teruggang, de eerste van bijna f 0,6 miljoen, de laatste van ruim f 4 miljoen.

Het hoofd munt en muntmateriaal, op den vorigen weekstaat vermeld met f 517,6 miljoen, bedraagt thans f 517,2 miljoen; een kleine vermindering, gelegen vnl. in een teruggang van den post zilveren munt.

De passiefzijde der balans vertoont een vermeerdering der biljetten-circulatie van ruim f 10 miljoen naast een afname van de rekeningcourant-saldi van anderen van bijna f 11 miljoen. Ook thans blijkt geen schatkistpapier rechtstreeks bij de Bank te zijn geplaatst. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt ruim f 0,2 minder dan bij de publicatie der vorige weekbalans. Het dekkingspercentage is bijna 52.

* * *

Ook op de wisselmarkt was de stemming rustig. De omzetten waren, zooals te verwachten was, zeer gering en in de koersen kwamen geen veranderingen van beteekenis.

LONDEN, 27 DECEMBER 1924.

Door de twee feestdagen, die in deze berichtsweek vallen, was er geen uitgesproken tendens waar te nemen in Lombardstreet. Echter valt op te merken, dat geld in het begin der week schaarsch was. De Bank of England disconteerde eenige Januari-wissels, doch er is weinig kans, dat noemenswaardige leeningen nog na Kerstmis gesloten worden.

Disconto's ongeanimeerd; banken met groote portefeuilles noteerden $3\frac{3}{8}$ pCt vast, terwijl zaken op $3\frac{13}{16}$ pCt. gedaan werden.

2-mnds prima bankaccept	$3\frac{13}{16}$ — $3\frac{3}{8}$ pCt.
3- " " "	$3\frac{13}{16}$ — $3\frac{3}{8}$ pCt.
4- " " "	$3\frac{3}{8}$ — $3\frac{15}{16}$ pCt.
6- " " "	$3\frac{15}{16}$ —4 pCt.

DE ZOMERTIJD.

Als men de beschouwingen van de Tijdcommissie in uittreksel heeft gelezen, dan benijdt men in de eerste plaats de bewoners van de landen aan den evenaar, die geen pogingen behoeven te doen om de zoo ingewikkelde levenswijze door kunstmatige voorschriften weer wat nader bij de natuur te brengen.

De stedelingen in dit deel van Europa staan te laat op en gaan te laat naar bed. Nu had het, gezien het ingrijpen in soortgelijke gevallen, in de reden gelegen als te onzent Minister Aalberse ware gekomen met wetten, besluiten en ambtenaren om dit kwaad te bestrijden. Dit is niet geschied, waarschijnlijk omdat geen goede regeling van den rusttijd voor ambtenaren, die 's morgens vroeg en 's avonds laat moeten optreden, is samen te stellen.

De materie is nu bij Binnenlandsche Zaken en Landbouw ondergebracht en op de bekende kunstmatige, doch eenvoudige wijze, door een wettelijke afwijking van onze tijdwet, verspringt zomers de tijd een uur. De stedelingen vinden dat prettig, de landbewoners, ja, wat vinden die?

De Regeering heeft van de meeningen in die laatste kringen een onvolledig beeld gewenscht, getuige de samenstelling der commissie, territoriaal. De landbouw binnen de waterlinie mocht meepraten, de landbevolking daarbuiten moest het met schrijven afdoen. In zoo'n geval is dit niet goed; „aus den Akten” zei Bismarck, komt men niet achter de geheele waarheid in de geschiedenis en zoo is het ook hier gegaan. Want wat in het minderheidsrapport der Commissie is gezegd, is weer niet op andere landsdeelen van toepassing. Kan men echter, en die vraag kan daar tegenover worden gesteld, gezien de zoo uiteenlopende toestanden op landbouwgebied, wel iets over den zomertijd in het midden brengen, waarmee het geheele platteland het eens is? We gelooven, dat men een vrij algemeen gevoelen der landbewoners weergeeft door te zeggen, dat deze afwijking van den zonnetijd hen „kriebelig” maakt. Vraagt men echter daarnaast: heeft de zaak ook echte, diepe belangstelling op het platteland, dan zal het antwoord moeten luiden: wél waar stad- en landleven in elkaar grijpen, elders niet.

Er zijn in onze samenleving verschillende punten, zonder twijfel van belang, die zoogenaamd de publieke belangstelling hebben en die toch verreweg het grootste deel der individuen onverschillig zijn; bijv. de financiële verhouding tusschen Rijk en Gemeente. Zoo gaat het ook met het zomertijdvraagstuk; op vergaderingen van landbouwverenigingen, op andere plaatsen trouwens ook, kan men daarover veel schampers zeggen (ik heb daar ook naar getracht), maar diepgaande belangstelling bij de individuen vindt men, zoals gezegd, alleen daar waar Stad en Land elkaar raken en overigens heerscht onverschilligheid, omdat men zich aan den maatregel niet stoort. Dat vindt de minderheid van de commissie niet mooi en het betoog van die minderheid gaat uit van de godachte dat men zich wel richt naar den veranderden tijd; maar zonnetijd volgend wordt geen voorschrift overschreden, zou ik denken. Als alle daarvoor aangewezen uurwerken maar het Amsterdamsche zomeruur aangeven, is aan de wet voldaan. Verdere bevoegdheid tot ingrijpen kan het uitvoerend gezag aan deze wet niet ontleenen. Ik geloof dan ook, dat men de mentaliteit van den niet-stedeling het dichtst benadert door de woorden: „'t Is onzin en ik stoor er mij niet aan”. De groote bezwaren, daar, waar men met den maatregel mee moet gaan, zijn voor een aanmerkelijk deel te onderwerpen door het later invoeren en eerder doen eindigen van den zomertijd. Ik geloof, dat, als de Regeering was blijven vasthouden aan een begin ongeveer 1 Mei en een einde omstreeks midden September, de ontevredenheid nooit zoo groot zou zijn geworden.

Wij voelen in dezen tijd, de een meer, de ander minder, dat wettelijk ingrijpen daarop neerkomt, dat een bate voor een bevolkingsgroep wordt verkregen door een last op een ander deel te leggen. Nu staat, naar wel duidelijk blijkt, het voordeel voor de stedelijke bevolking vast, op het land kunnen wij dat 's avonds bij mooi weer ook constateeren, en als de last voor verschillende deelen van het platteland nu eens aanmerkelijk werd verkleind door korteren duur van den maatregel en 20 minuten inkorting van het tijdsverschil, dan geloof ik, dat de bezwaren zoo gering worden, dat men aan de stedelingen dit voordeel wel kan gunnen. E. VAN WELDEREN RENGERS.

DE BUITENLANDSCHE CREDIETGEVING DER VEREENIGDE STATEN TIJDENS EN NA DEN OORLOG.

II (Slot).

In het eerste gedeelte van dit opstel hebben wij gezien hoe de buitenlandsche credietgeving der Vereenigde Staten tijdens en na den oorlog haar beslag heeft gekregen, en welken omvang zij in die periode heeft aangenomen. Wij willen thans in het kort nagaan welken invloed de bedoelde credietgeving gehad heeft op de internationale financiële positie van de Unie. Uit den aard der zaak moeten wij ons daartoe eerst even het beeld voor oogen brengen, hetwelk die positie vertoonde in de jaren, die onmiddellijk aan het uitbreken van den oorlog voorafgingen.

Het is algemeen bekend dat de Vereenigde Staten vóór 1914 tot de *debtor nations* behoorden. Dit was het gevolg van de betrekkelijke kapitaalschaarschte, welke vroeger jaren lang in de Unie geheerscht had, en die het voor het land bij voortduring noodzakelijk had gemaakt, belangrijke sommen in den vreemde te leenen. Het bedrag, waarvoor de Unie uit dezen hoofde bij het buitenland in het krijt stond, werd in 1909 door den hoofdredacteur van het Londensche weekblad *The Statist*, Sir George Paish, in diens bekende studie over de betalingbalans der Vereenigde Staten, op ongeveer \$ 6,5 milliard getaxeerd.¹⁾ Hiertegenover stond nu wel, dat de Vereenigde Staten, voornamelijk sedert den aanvang der twintigste eeuw, begonnen waren hunnerzijds ook aanzienlijke bedragen in andere landen (in het bijzonder in Zuid-Amerika, Mexico en Canada) te beleggen, doch het totaal van de kapitalen, die de Unie op deze wijze aan het buitenland had gelcend, bleef vóór 1914 toch nog altijd belangrijken achter bij de som, die zij aan het buitenland schuldig waren. Sir George Paish schatte in zijn evengenoemde verhandeling het totaal van de buitenlandse beleggingen der Vereenigde Staten op \$ 1,5 milliard.²⁾ Naar alle waarschijnlijkheid is dit cijfer in de jaren 1909—1913 wel wat gestegen, maar ook de buitenlandsche beleggingen in de Vereenigde Staten zijn na 1909 stellig nog eenigszins toegenomen; en men zal dan ook wel niet ver van de waarheid zijn, wanneer men het bedrag waarvoor de Unie omstreeks het einde van 1913 uit hoofde van de door haar in den vreemde opgenomen kapitalen *per saldo* debiteur was van het buitenland, op ongeveer \$ 5 milliard begroot. De rente, die van dit bedrag verschuldigd was, kan op \$ 225 à \$ 250 millioen 's jaars gesteld worden. Daarnevens had de Unie jaarlijks ook nog aanzienlijke sommen aan het buitenland over te maken ter vereffening van het bedrag waarmede de uitgaven van in den vreemde reizende Amerikanen de uitgaven van in de Vereenigde Staten reizende vreemdelingen overtroffen; terwijl ten slotte de remises van immigranten, de vergoeding voor aan de Unie bevezene diensten op scheepvaartgebied, en enkele andere posten van ondergeschikte beteekenis, het totale bedrag dat

¹⁾ G. Paish, *The Trade Balance of the United States* (National Monetary Commission, Washington 1910), bldz. 175.

²⁾ T.a.p., bldz. 176.

de Vereenigde Staten uit anderen hoofde dan wegens goederen invoer, jaarlijks aan het buitenland te betalen hadden, — naar schatting gemiddeld tot een goede \$ 600 miljoen opvoerden. Deze som placht in de laatste jaren vóór 1914 nagenoeg geheel in goederen te worden voldaan. De handelsbalans der Vereenigde Staten vertoonde in de periode 1911—1913 jaarlijks een uitvoeroverschot van ongeveer \$ 586 miljoen. Het kleine resterende saldo vertegenwoordigde het bedrag, waarmee de jaarlijkse buitenlandsche beleggingen in de Unie, de jaarlijkse buitenlandsche beleggingen van de Unie gedurende dit tijdvak gemiddeld moeten hebben overtroffen.¹⁾

Aldus was, in groote trekken, de toestand in den tijd, die onmiddellijk aan het uitbreken van den oorlog voorafging. In hoever heeft nu die toestand als gevolg van de buitenlandsche credietgeving der Vereenigde Staten, waarvan wij in het eerste gedeelte van dit opstel een overzicht hebben gegeven, wijziging ondergaan? Om deze vraag te beantwoorden willen wij zeer in het kort de rekening opmaken van de bedragen, die de Vereenigde Staten uit hoofde van die credietgeving omstreeks het einde van 1923 in den vreemde hadden uitstaan. Wij kiezen laatstgenoemd tijdstip omdat met betrekking tot de in het loopende jaar plaats gehad hebbende kapitaalverschuivingen nog geen volledige gegevens beschikbaar zijn.

Men herinnert zich dat de door de regeering der Vereenigde Staten tijdens en na den oorlog aan het buitenland verleende credieten in totaal \$ 10,2 milliard hebben beloopt. Van dit bedrag was omstreeks het einde van 1923 slechts een zeer gering deel terugbetaald. Alleen Cuba had zijn schuld volledig gekweten, terwijl Engeland en Finland met de Vereenigde Staten regelingen hadden getroffen nopens de geleidelijke aflossing der aan hen geleende bedragen.²⁾ Wat Engeland betreft was met die aflossing ook reeds een aanvang gemaakt. Daar stond echter tegenover dat de oorspronkelijk door de Unie-regeering voorgeschoten bedragen door bijschrijving van achterstallige rente niet onbelangrijk waren gestegen. Per saldo moet het totaal der vorderingen, die de Vereenigde Staten uit hoofde van de tijdens en na den oorlog door hen verleende regeeringscredieten op het buitenland bezitten, omstreeks het einde van 1923 ongeveer \$ 11,8 milliard hebben beloopt.³⁾

Het bedrag dat de Unie op het einde van 1923 van het buitenland te vorderen had als gevolg van den aankoop van buitenlandsche fondsen voor rekening van ingezetenen der Vereenigde Staten, is minder gemakkelijk te bepalen. Uit het voorafgaande is gebleken dat het totaal van de sedert het uitbreken van den oorlog in de Unie uitgegeven, op het einde van 1918 nog uitstaande, buitenlandsche leeningen nagenoeg \$ 1,8 milliard beliep; dat de vreemde emissies in de Vereenigde Staten gedurende de periode 1919—1923 in totaal \$ 3160 miljoen hebben bedragen; en dat de totale invoer in de Vereenigde Staten van oorspronkelijk elders geëmitteerde, niet-Amerikaansche fondsen in dit tijdvak op ongeveer \$ 980 miljoen kan worden gesteld. Wanneer men deze drie cijfers bij elkaar optelt, komt men tot een bedrag van ruim \$ 5,9 milliard. Nu hebben echter verscheidene van de vooral gedurende de oorlogsjaren, in de Unie geëmitteerde leeningen slechts een betrekkelijk korten looptijd gehad en het zoeven genoemde cijfer moet dan ook met een belangrijke som worden verminderd wegens de inmiddels plaats gehad hebbende amortisaties. Het totaal van deze amortisaties heeft volgens de berekeningen van het *Harvard Committee on Eco-*

¹⁾ Zie mede Th. H. Boggs, *The International Trade Balance in Theory and Practice* (New York 1922), bldz. 55 e.v.

²⁾ In 1924 zijn soortgelijke betalingsovereenkomsten ook nog tot stand gekomen met Hongarije, Polen en Litauen. Evenals bij Finland betreft het hier echter slechts betrekkelijk kleine bedragen.

³⁾ Fisk, t.a.p.

nomie Research, in de jaren 1919—1921 \$ 1340 miljoen beloopt.¹⁾ Daarna namen de aflossingen sterk af, en in de jaren 1922 en 1923 tezamen hebben zij naar alle waarschijnlijkheid niet veel meer dan \$ 325 miljoen bedragen. Bovendien dient ook nog een zekere som in mindering te worden gebracht voor den wederuitvoer van aanvankelijk in de Unie geëmitteerde buitenlandsche fondsen. Alles bijeengenomen zal derhalve het Amerikaansche bezit aan vreemde effecten, zooover dat voortgevloeid was uit aankopen tijdens en na den oorlog, omstreeks het einde van 1923 wel op niet veel meer dan \$ 4 milliard kunnen worden gesteld. Wanneer wij tenslotte mogen aannemen dat de op ultimo 1923 uitstaande particuliere bank- en handelscredieten van de Unie aan het buitenland \$ 500 miljoen beliepen, dan moeten wij dus tot de conclusie komen, dat het totaal van de bedragen, die de Vereenigde Staten, als gevolg van hun buitenlandsche credietgeving tijdens en na den oorlog, omstreeks het einde van 1923 in den vreemde hadden uitstaan, op ongeveer \$ 16,3 milliard kan worden begroot.

De zoeven gestelde vraag in hoever de internationale financieele positie van de Vereenigde Staten als gevolg van de buitenlandsche credietgeving wijziging heeft ondergaan, is hiermede feitelijk beantwoord. De bedoelde credietgeving heeft de Unie van een *debtor nation* tot een *creditor nation* gemaakt. Indien geen andere factoren in het spel waren geweest, zou de Unie, die, gelijk wij zoeven gezien hebben, op het einde van 1913 per saldo voor een bedrag van ongeveer \$ 5 milliard *debiteur* was van het buitenland, omstreeks het einde van 1923 per saldo *crediteur* van het buitenland geweest zijn voor een bedrag van ongeveer \$ 11,3 milliard. In werkelijkheid is de som, waarvoor de Vereenigde Staten op ultimo 1923 per saldo crediteur waren van het buitenland, nog belangrijk hooger dan \$ 11,3 milliard. Dit is in hoofdzaak het gevolg van twee omstandigheden, die met de credietgeving der Vereenigde Staten geen rechtstreeksch verband houden, maar waarvan wij, terwille van een juist inzicht in de tegenwoordige internationale financieele positie van het land, hier toch met een enkel woord melding moeten maken. De Unie heeft, tijdens en na den oorlog, niet alleen belangrijke credieten aan het buitenland verleend, maar zij heeft ook vrij aanzienlijke bedragen buitenslands belegd door aankoop van vaste goederen, met name in Canada en in verschillende deelen van Zuid- en Midden-Amerika, en daarenboven ten slotte nog een goed deel van haar oude schuld aan het buitenland afgelost.

De bedragen, die sedert 1914 door ingezetenen van de Vereenigde Staten buitenslands belegd zijn in vaste goederen, laten zich uit den aard der zaak uiterst moeilijk begrooten. Naar alle waarschijnlijkheid mag echter wel worden aangenomen, dat het totaal van deze beleggingen omstreeks het einde van 1923 de \$ 2 milliard overtrof. Volgens een tamelijk conservatieve raming zouden zij per ultimo Juni van dat jaar in Canada alleen al \$ 1,2 milliard hebben beloopt, terwijl voor Midden- en Zuid-Amerika te zamen een bedrag van rond \$ 1 milliard genoemd wordt.²⁾

De aflossing van de oude schuld heeft voornamelijk haar beslag gekregen door wederinvoer in de Vereenigde Staten van Amerikaansche fondsen, die in de jaren vóór den oorlog naar Europa waren uitgevoerd. Het is bekend dat deze wederinvoer vooral in de oorlogsjaren belangrijke afmetingen heeft aangenomen. Het bedrag aan Amerikaansche effecten dat in de periode 1914—1918 door Europa naar de Unie werd teruggezonden, wordt algemeen op \$ 2 milliard getaxeerd. Na den wapenstilstand zette dit proces zich aanvankelijk verder voort; het *Harvard*

¹⁾ Williams, t.a.p., bldz. 619.

²⁾ Fisk, t.a.p. bldz. 308 en 309.

Committee on Economic Research heeft becijferd dat er in de jaren 1919 en 1920 gezamenlijk nog voor omstreeks \$ 450 miljoen aan Amerikaansche fondsen uit Europa in de Unie ingevoerd moet zijn.¹⁾ In 1921 kwam de invoer echter tot staan en in de beide daarop volgende jaren viel, in verband met de *Kapitalflucht*, die destijds in verschillende Europeesche landen optrad, duidelijk het tegengestelde verschijnsel waar te nemen. Volgens de opgaven van het *Department of Commerce* zijn er in 1922 en 1923 te zamen weder Amerikaansche fondsen naar Europa uitgevoerd tot een totaal bedrag van ongeveer \$ 400 miljoen. Per saldo heeft de invoer van Amerikaansche effecten in de Unie gedurende de jaren 1914—1923 dus ongeveer \$ 2050 miljoen bedragen. Daarnaevens moet ook nog een bedrag in rekening worden gebracht voor amortisatie en voor het mogelijk verlies van Amerikaansche fondsen in Europeesch bezit, alsmede voor de aflossing van de door Europa aan Amerika verleende, per ultimo 1913 uitstaande, banken handelscredieten. Alles bijeengenomen zal men waarschijnlijk wel niet ver van de waarheid zijn wanneer men aanneemt dat de totale buitenlandsche beleggingen in de Vereenigde Staten die, gelijk gezegd, omstreeks het einde van 1913 vermoedelijk iets meer dan \$ 6,5 milliard beliepen, tien jaar later tot \$ 4 milliard waren teruggegaan. — Daar staat tegenover, dat de van vóór den oorlog dateerende Amerikaansche beleggingen in het buitenland, welker bedrag men, zooals wij gezien hebben, per ultimo 1913 op ruim \$ 1,5 milliard kon stellen, in de periode 1914—1923 door amortisatie en mogelijke verliezen ook wel eenigermate moeten zijn verminderd. Veiligheids-halve willen wij aannemen, dat zij in deze tien jaren tot \$ 1,2 milliard zijn geslonken.

Resumeerende kunnen wij dus zeggen dat de buitenlandsche vorderingen van de Vereenigde Staten omstreeks het einde van 1923 hebben bedragen:

(1) uit hoofde van de van vóór den oorlog dateerende buitenlandsche beleggingen der Unie	\$ 1,2 milliard
(2) uit hoofde van de totale buitenlandsche credietverleening in de periode 1914—1923	„ 16,3 „
(3) uit hoofde van buitenlandsche beleggingen in vaste goederen gedurende de jaren 1914—1923	„ 2,2 „
..... of in totaal	\$ 19,7 milliard

Hiertegenover stond een schuld uit hoofde van buitenlandsche beleggingen in de Vereenigde Staten van „ 4 „
zoodat de Unie omstreeks het einde van 1923 per saldo crediteur was van het buitenland tot een bedrag van „ 15,7 „

Gezien den ongekenden omvang, dien de buitenlandsche emissies in de Vereenigde Staten gedurende 1924 hebben bereikt, en mede met het oog op de recente uitbreiding van de bank- en handelscredieten, mag worden aangenomen dat dit cijfer op het oogenblik wel niet ver meer van de \$ 17 milliard verwijderd zal zijn.

Zoo heeft zich dus de internationale financieele positie der Vereenigde Staten sedert het uitbreken van den wereldoorlog wel radicaal gewijzigd; en het behoeft dan ook allermint te verwonderen dat reeds herhaaldelijk de vraag is gesteld of deze wijziging er niet toe leiden zal, dat de handelsbalans van de Unie, die in de laatste halve eeuw nagenoeg onafgebroken aanzienlijke uitvoeroverschotten placht aan te wijzen, een invoersaldo zal gaan vertoonen. Deze gang van zaken ligt stellig in de lijn der historische ontwikkeling, zooals men die bij vrijwel alle oudere kapitaal-exporteerende landen kan waarnemen; en het is dan ook wel nauwelijks aan twijfel onderhevig dat, zoo de Vereenigde Staten voortgaan belangrijke bedragen in het buitenland te beleggen, de bedoelde ommekeer in

de handelsbalans der Unie *op den duur* niet zal kunnen uitblijven. Zooals de zaken zich op het oogenblik laten aanzien, is er echter alle reden om aan te nemen, dat wij voorloopig aan dien ommekeer nog niet toe zijn. Immers onder het bedrag van, naar schatting, \$ 17 milliard, waarvoor de Unie op het oogenblik per saldo schuldeischer is van het buitenland, bevindt zich nagenoeg \$ 12 milliard aan regeeringsvoorschotten en over het grootste gedeelte daarvan wordt tot dusver nog altijd geen rente betaald. Alleen van Engeland ontvangen de Vereenigde Staten uit dezen hoofde krachtens het reeds eerder terloops vermelde *agreement*, hetwelk in het begin van 1923 op dit stuk tusschen het Britsche gouvernement en de Unie-regering gesloten werd, jaarlijks een bedrag van beteekenis: voorloopig ongeveer \$ 160 miljoen (waaronder begrepen pl.m. \$ 25 miljoen aan aflossing). Wanneer men de rente en het dividend, die de Unie wegens de resteerende \$ 5 milliard jaarlijks van het buitenland te vorderen heeft, op gemiddeld 6 procent stelt, dan komt men voor het totaal van de inkomsten die de Vereenigde Staten jaarlijks uit hun buitenlandsche beleggingen genieten, nog niet ten volle tot \$ 500 miljoen. Het is natuurlijk mogelijk dat dit bedrag in de eerstvolgende jaren belangrijk stijgt als gevolg van regelingen, die de regeeringen van andere voormalige bondgenooten eventueel met de Unie-regering zouden kunnen treffen nopens de rentebetaling en de aflossing van de aan hen geleende bedragen. Maar zelfs al zou het genoemde bedrag daardoor met \$ 200 miljoen klimmen, dan zou het naar alle waarschijnlijkheid toch nog slechts ternauwernood toereikend zijn voor de vereffening van de na den oorlog sterk gestegen sommen, die de Unie jaarlijks aan het buitenland te betalen heeft wegens de uitgaven van haar in den vreemde reizende burgers en de remises van haar immigranten — om van de verschillende kleinere posten onder de „onzichtbare” invoeren der Vereenigde Staten nu maar te zwijgen.¹⁾

Dat er in de naaste toekomst voor de Unie een credit-saldo van beteekenis zou ontstaan, hetwelk in goederen zou moeten worden voldaan, is derhalve niet zeer aannemelijk. Voor het overige zal, zoo niet alle voortteekenen bedriegen, de gesteldheid van de handelsbalans der Vereenigde Staten in de eerstvolgende jaren grotendeels bepaald worden door den omvang dien de nieuwe Amerikaansche beleggingen in het buitenland in deze jaren zullen aannemen. Indien — wat op het oogenblik niet zeer waarschijnlijk lijkt — de Vereenigde Staten in de naaste toekomst hun nieuwe beleggingen in het buitenland staken of tot een minimum reduceeren, dan laat zich verwachten dat hun goederenimporten en goederenexporten min of meer met elkaar in evenwicht zullen komen. Worden daarentegen de nieuwe beleggingen in het buitenland gedurende de eerstvolgende jaren voortgezet in den omvang dien zij in 1924 hebben aangenomen, dan valt voorloopig nog op belangrijke uitvoeroverschotten te rekenen; maar dan wordt *op den duur* een radicale ommekeer in de gesteldheid van de handelsbalans der Unie ook hoe langer hoe waarschijnlijker.

A. M. DE JONG.

DE SCHEEPVAARTWEGEN IN ZUID-LIMBURG EN DE SPOORWEGTARIEVEN.

Hetgeen de heer Elias naar aanleiding van mijn artikel in het nummer van 26 November schrijft, bevestigt mijn mededeeling, dat de spoorvrachten voor de Limburgsche kolen naar den waterweg in Limburg naar *verhouding* hoog zijn. De heer Elias verklaart dit door er op te wijzen, dat het speciaal tarief voor de steenkolen op kleine afstanden naar verhouding hogere vrachten heft dan op groote af-

¹⁾ Het *Department of Commerce* becijferde voor 1923 de *tourists' expenditures* per saldo op \$ 400 miljoen; de *immigrants' remittances* op \$ 290 miljoen.

¹⁾ Williams, t.a.p., bldz. 621.

standen, een basis, waarop alle Nederlandsche goederentarieven zijn opgebouwd. Dit alles is bekend, en dit was voor mij juist de aanleiding hierop de aandacht te vestigen in het verband der waterwegen. Wil men deze laatste tot hun recht laten komen, dan zullen de spoorwegtarieven naar de overlaadplaatsen naar een anderen maatstaf berekend dienen te worden; de tarieven naar de overlaadplaatsen zullen naar verhouding niet hooger, doch lager moeten zijn dan die op groote afstanden. Bij een regelmatige overlading zullen de spoorwagens vlug heen en weer rijden en zullen deze derhalve beter dan bij vervoer op langen afstand worden uitgenut. De Limburgsche mijnen liggen in Zuid-Limburg dicht bij elkaar; het vervoer vanaf die mijnen naar den waterweg is dan ook eenvoudig en goedkoop te regelen. Wanneer de vaststelling der spoorwegtarieven niet uit dezen gezichtshoek bekeken wordt, zullen zij voor het vervoer naar den waterweg steeds te hoog blijven. De Spoorwegen weten wat het vervoer over het aantal kilometers, waarover zij de Limburgsche kolen eventueel naar het water transporteerden, kost en dit moet belangrijk minder zijn dan zij in rekening brengen voor dit transport van ca. 20 à 25 KM. Zou het anders zoo bevreemdend zijn te vernemen, dat de Limburgsche mijnen zelf de exploitatie van een spoorweg naar den waterweg in overweging nemen? De spoorwegen zouden dan echter een belangrijk gedeelte van het vervoer der Limburgsche kolen missen, hetgeen toch geen voordeel kan zijn, terwijl dan bovendien naast bestaande spoorlijnen een nieuwe spoorlijn zou worden gelegd. Dit alles wijst m.i. op de gebiedende noodzakelijkheid, dat deze geheele gelegenheid grondig bekeken wordt. HULSMAN.

Kerkrade.

* * *

De heer Hulsmán blijft er dus bij, dat de spoorvrachten naar den (nabij gelegen) waterweg naar verhouding *lager* moeten worden gesteld dan op lange afstanden.

Gesteld, dat, lijnrecht in strijd met hetgeen te doen gebruikelijk is, op dit denkbeeld werd ingegaan en een extra laag tarief naar den waterweg werd ingevoerd, dan zou hieruit voor de Nederlandsche Spoorwegen een aanzienlijke minderopbrengst voortvloeien. Ik verwijs te dezen aanzien naar mijn eerste antwoord aan den heer Hulsmán in No. 465 en wil er slechts, ter verduidelijking, aan toevoegen, dat het hier niet alleen zou gelden lagere ontvangsten voor zoodanige hoeveelheden als *thans reeds* naar den waterweg worden verzonden, maar bovendien lagere ontvangsten als gevolg van het feit, dat groote hoeveelheden kolen, die thans *geheel* per spoorweg worden vervoerd, door het nieuwe tarief naar den waterweg zouden worden gelokt.

Aangezien (zie mijn vorig. antwoord) de Nederlandsche Spoorwegen vóór alles naar een sluitende rekening moeten streven, zouden zij voor de vorenbedoelde minderopbrengst compensatie moeten zoeken in een tariefsverhooging, hetzij voor kolen op andere trajecten, hetzij voor andere goederen, hetzij voor reizigers.

Van de aan de belanghebbenden bij den kolenafvoer te water verleende concessie *zouden dus anderen de dupe worden*, anderen, die, terwijl ook zij op tariefverlaging hopen, er in plaats van vooruit- of achteruit zouden gaan.

Gesteld echter, er treedt een zoodanige verbetering van de financiële positie der Nederlandsche Spoorwegen in, dat de invoering van meergemeld tarief zonder gelijktijdige verhooging van andere tarieven zou kunnen plaats hebben, ook dan zouden anderen worden gedupeerd. Immers, het verlenen der gevraagde concessie aan degenen, wier belangen door den heer Hulsmán worden bepleit, zou, in verband met de daaruit voor de Nederlandsche Spoorwegen

voortvloeiende aanzienlijke vermindering van ontvangsten, belemmerend werken op de mogelijkheid tot invoering eener tariefverlaging, *die een algemeen karakter draagt*.

Ondanks de roede, waarmede hij aan het slot van zijn betoog dreigt, heeft de heer Hulsmán mij vooralsnog niet tot zijn stelsel kunnen bekeeren.

P. ELIAS.

MOSOEL.

Het vroegere Turksche Vilayet van dezen naam, om welks bezit Turkije en Engeland sedert geruimen tijd gestreden hebben, en thans, dank zij den Volkenbond, gelukkig weder met diplomatieke wapenen strijden, behoort ethnografisch tot het groote gebied van Koerdistan, een bergland dat zich uitstrekt over het Zuid-Oostelijk gebied van Klein-Azië en het Noord-Westen van Perzië, en dat bewoond wordt door de veelal nomadische Koerden, bergstammen, die met de verandering der seizoenen heen- en weertrekken, des zomers naar hunne alpenstreken, des winters naar de lager gelegen weideplaatsen. Zij leiden dus veelal een min of meer zwerfend bestaan en hoewel het hun niet aan een zekere beschaving ontbreekt, hebben zij zich 'toch steeds zooveel mogelijk binnen hunne bergachtige streken afgezonderd gehouden. Zij belijden het Islamitische geloof, doch hunne vrouwen zijn niet gesluiert en zij zijn meestal niet fanatiek, integendeel tot aan de jaren zeventig der vorige eeuw, toen Rusland zich ging opwerpen tot „beschermers" der Christenen in Turkije, leefden zij in tamelijk goede verstandhouding tot de Christelijke minderheden in hun land, de Assyrische Nestorianen, waarvan wij later nog zullen moeten spreken.

Het Vilayet Mosoel heeft een oppervlakte van ongeveer 78.000 KM². (Nederland 34.000) en is uiterst schraal bevolkt met slechts ongeveer 295.000 inwoners, van welke 245.000 Koerden en Turken Mohamedanen zijn. De overigen zijn Nestorianen (ongeveer 30.000) en ongeveer 20.000 Yezidis, ook wel Ali-Alahis genaamd, die een zonderling geloof belijden, waarbij in de eerste plaats de Duivel wordt vereerd onder den naam van „Zijne Heiligheid de Pauw". De Yezidis gaan uit van het denkbeeld dat men de goede Goden, die vanzelf geen kwaad doen, te vriend moet houden, doch dat men met den Duivel moet oppassen.

De Koerden, die verreweg in de meerderheid zijn, hebben onder het oude Turksche bewind steeds een groote mate van onafhankelijkheid bezeten, ook uit hoofde van de ontoegankelijkheid van hun bergland, hoewel zij met Sultan Abdoel Hamid goede betrekkingen onderhielden en een Koerde het zelfs tot Groot-Vizier heeft gebracht. De opperhoofden der verschillende stammen werden veelal, tot Gouverneur van hunne streek benoemd en betaalden een zekere belasting, die eens per jaar geheven werd van hunne kudden, welke geteld werden bij het doorwaden van den Tigris tijdens de verandering der seizoenen. Werd hun het leven onaangenaam gemaakt, dan emigreerden zij in grooten getale naar Perzië over de niet veraf gelegen grenzen, die door woeste, zoo goed als niet bewoonde streken loopen. Trouwens de Perzische Koerden hebben zelden de gewoonte, den zomer voor een deel in de hooglanden van Turksch Koerdistan door te brengen. Het is dus niet altijd gemakkelijk vast te stellen, onder welke regering zij ressorteeren. Ook is het sedert eeuwen hunne gewoonte, de Perzische en Turksche regeeringen, althans in de grensgebieden, tegen elkander uit te spelen, door naar de respectievelijke gebieden, waar toch geen controle kan worden uitgeoefend wegens hunne afgelegenheid, uit te wijken ten einde aan te hooge belastingen te ontsnappen. Op die wijze is een soort evenwichtstoestand ontstaan, waardoor de Koerden een dragelijk bestaan hadden.

De Koerden, wier aantal, verspreid over Turkije en Perzië, een paar millioen belooft, houden zich be-

halve met veeteelt en landbouw, evenals de andere nomaden in deze landen, voornamelijk bezig met het weven der beroemde Perzische en Anatolische tapijten en zadeltassen, die in Europa op grooten prijs worden gesteld. Wegens hunne nomadische levenswijze leggen zij zich bijzonder toe op de kleinere maten (de zogenaamde „rugs”) en aan hun fabrikaat had Constantinopel zijne groote betekenis als de voornaamste markt van Oostersche tapijten te danken, die thans echter naar Athene en Saloniki schijnt te worden verlegd.

Volgens de Turken beschouwen de Koerden hen als hunne vrienden, die geenszins het Vilayet Mosoel bij Mesopotamië willen zien ingelijfd, omdat die streek grotendeels door Arabieren wordt bewoond, die hun antipathiek zijn. Daarentegen verklaren de Britten dat de Koerden tijdens den oorlog geenszins hebben voldaan aan het verzoek hunner Turksche vrienden, om den Heiligen Oorlog (Djehad) uit te roepen, doch zich integendeel zoo lang mogelijk afzijdig hebben gehouden, hetgeen wijst op hunne feitelijke onafhankelijkheid van Turkije. Bovendien waren de Jong-Turksche beginselen aan de Koerdische leiders antipathiek en deze laatsten waren na 1908 in een min of meer permanenten toestand van rebellie tegen Turkije, zoo zelfs dat de Hamawand Koerden in 1912 en masse naar Perzië uitweken. Het is trouwens begrijpelijk dat deze eenvoudige bergbewoners, die een patriarchaal herdersleven leidden, van de „moderne” denkbeelden der Jong-Turken afkeerig zijn en het zou niet verwonderlijk zijn zoo zij van een redelijke behandeling der Britten meer verwachtten dan van het nieuwbakken parlement te Angora en van de corrupte ambtenaren van het nieuwe régime, hetwelk in dit opzicht geen haar beter is dan het oude, terwijl verder de Turken zich niet meer op een gemeenschappelijk geloof kunnen beroepen nu zij zelven den Islam zoo goed als afgezworen hebben. Van weerskanten wordt echter onder de Koerden druk propaganda gemaakt, daar vooral de Turken altijd nog aandringen op een plebisciet ter oplossing van de vraag of Mosoel Turksch zal blijven of niet.

Een van de voornaamste belangen, die met de Mosoel-quaestie zijn verbonden, is zooals men weet de mogelijke aanwezigheid in het Vilayet van petroleum. Het is weliswaar niet geheel zeker of er petroleum in voldoende mate voorhanden zal blijken te zijn om de exploitatiekosten te dekken. Wel zijn er op ettelijke plaatsen in het Vilayet aanduidingen, die door velen des te belangrijker worden geacht omdat het naburige Perzië zoo rijk aan petroleum is. Ook kan het Vilayet in de gebergten nog andere delfstoffen bevatten. Vermoedelijk heeft Engeland met Frankrijk en misschien ook met de V. S. afspraken gemaakt, waarbij ieders participatie in de exploitatie van eventuele olievelden wordt vastgesteld. Daaraan zou men dan wellicht Frankrijks welwillende houding hebben toe te schrijven, terwijl de dezer dagen uit Amerika geseinde berichten omtrent de noodzakelijkheid voor de V. S. om steeds het oog gericht te blijven houden op productiegebieden buiten de V. S., misschien eenigszins als een waarschuwing mogen worden opgevat. Zeker is het, dat Engeland in Perzië reeds enorme petroleum-belangen bezit, want het gebied waarover de concessie der Anglo-Persian Co. loopt, welke voor 60 jaren werd verleend, waarvan nog nauwelijks tien jaren zijn verstreken, is ongeveer even groot als Frankrijk en Duitschland, en zou deze concessie wel de grootste zijn, die bestaat. Wanneer nu Engeland ook in Mosoel zijne petroleum-belangen kan gaan uitbreiden, dan wordt het op den duur zeer wel mogelijk, zooals sommige specialiteiten wel eens voorspellen, dat het zwaartepunt der petroleum-productie zich van Amerika zal verleggen naar het Oosten. Echter is vooralsnog de Amerikaansche productie zoo groot, dat ook in het gunstigste geval hiermede geruime tijd gemoeid zal wezen. Ook dient

men in aanmerking te nemen dat, terwijl Amerika hoe langer hoe dichter bevolkt wordt, de olievelden in Perzië en Mosoel meestal in woeste en schraal bevolkte streken liggen.

* * *

Men had bij het opstellen van het tractaat van Sèvres aan de overwonnen Turken zoo scherp het „vae victis” doen gevoelen, dat de Turken zich nog eenmaal aangordden en het met een plotselinge opleving van het nationale gevoel door een goed geslaagden veldtocht (waarbij zij van de Russen en ook misschien van de Franschen steun ontvingen in den vorm van oorlogsmateriaal) tegen de Grieken verscheurden, waarna zij te Lausanne gebruik maakten van de oneenigheid en van de oorlogsmoeheid der mogendheden om onverhoopt gunstige vredesvoorwaarden te verkrijgen.

Volgens artikel 3 van het tractaat van Lausanne, waar men het over de grensafscheiding tusschen Mesopotamië en Turkije niet eens was geworden, werd deze laatste quaestie opgeschort:

„De grens tusschen Turkije en Irak zal worden vastgesteld bij vriendschappelijke overeenkomst tusschen Turkije en Groot-Brittannië binnen negen maanden. Ingeval geene overeenkomst tusschen de beide regeeringen binnen dat tijdsverloop mocht worden bereikt, zal het geschil aan den Raad van den Volkenbond worden onderworpen. De Turksche en Britsche regeeringen verbinden zich wederzijds om zoolang aangaande het grensvraagstuk geen beslissing bereikt is, geene militaire of andere beweging te doen plaatshebben, die op eenigerlei wijze den tegenwoordigen toestand zal veranderen van de gebieden welke lot van die beslissing zal afhangen”.

Binnen den gestelden termijn van negen maanden werd echter geene overeenstemming bereikt, zooals in Juni 11. te Constantinopel kon worden vastgesteld, toen de onderhandelingen werden afgebroken. Derhalve voldoen nu beide landen aan de verplichting, te Lausanne aangegaan, door het geschil aan den Raad van den Volkenbond te onderwerpen.

Zoo werd dus op 20 September 11. het vraagstuk onder het hoofd „Politieke vraagstukken” op eene openbare vergadering van den Raad te Genève behandeld. Bij die gelegenheid zette Lord Parmoor namens Engeland uiteen dat naar zijne meening het (vroegere) Vilayet Mosoel deel van het tegenwoordige koninkrijk Irak uitmaakte, en dat de vraag, die aan den Raad werd voorgelegd, inhield, of de Noordelijke grens van dat koninkrijk bij benadering de administratieve grenzen van genoemd Vilayet zou volgen, met enkele wijzigingen, gemotiveerd door ethnische, economische en strategische overwegingen, welke volgens de Britsche opvatting die grens eenigszins naar het Noorden zouden verleggen.

Hij legde zich bij voorbaat neer bij de arbitrale beslissing van den Raad, en verzocht, eene commissie van neutrale deskundigen te willen benoemen, die na voorafgaande bestudeering en na het inwinnen van alle inlichtingen, het geschil zou dienen op te lossen.

Fethy Bey, de Turksche gedelegeerde, verklaarde namens zijne regeering dat de vraag, die den Raad werd voorgelegd, deze was: Moet het Vilayet Mosoel aan Turkije of wel aan Irak worden toegewezen? In het eerste geval behoort de grens gevormd te worden door de Zuidelijke grens van dat Vilayet, in het tweede door de Noordelijke grens ervan. Hij verklaarde verder namens de Turksche regeering dat het Vilayet Mosoel een integraal deel van Turkije uitmaakte en dat dit bleek uit geografische, economische, ethnische en militaire overwegingen. Ten slotte drong hij er namens zijne regeering op aan, het geschil te doen uitmaken door een plebisciet onder de bevolking van het Vilayet zelve.

Den 25en September verklaarde Fethy Bey, bij gelegenheid van een verdere publieke zitting van den Raad, dat zijne regeering de volle bevoegdheid van den Raad aanvaardde, waarbij hij nochtans meende te moeten verklaren dat zijne regeering „ervan over-

tuigd was dat de Raad in de eerste plaats bij zijne beslissing rekening zou houden (s'inspirerait) met de wenschen der bevolking".

Deze laatste, ietwat dubbelzinnige verklaring werd door den Raad, tezamen met die van Lord Parmoor, die zonder eenigerlei reserve was afgelegd, aanvaard. Het verschil tusschen de beide verklaringen ligt hierin, dat de Turken later, als het eens te pas mocht komen, kunnen zeggen (indien de Raad geen plebisciet toestaat), dat hunne overtuiging, dat de Raad in de eerste plaats rekening zou houden met de wenschen der bevolking, blijkbaar niet op goede gronden berustte. Dat de Raad een plebisciet zou toestaan lijkt niet zeer waarschijnlijk, want de bevolking is voor verreweg de meerderheid analphabetisch, leidt eene nomadische levenswijze, en is daardoor, ook door het gebrek aan wegen, zeer moeilijk te benaderen.

Nadat nog van beide zijden klachten betreffende recente grens-incidenten waren ingekomen, beloofden beide partijen, den 30en September, maatregelen te zullen nemen om van weerskanten de orde te bewaren, en den status quo, volgens art. 3 van het tractaat van Lausanne, te zullen handhaven, en geenerlei militaire of andere beweging ten uitvoer te zullen leggen die daarin wijziging zou kunnen brengen.

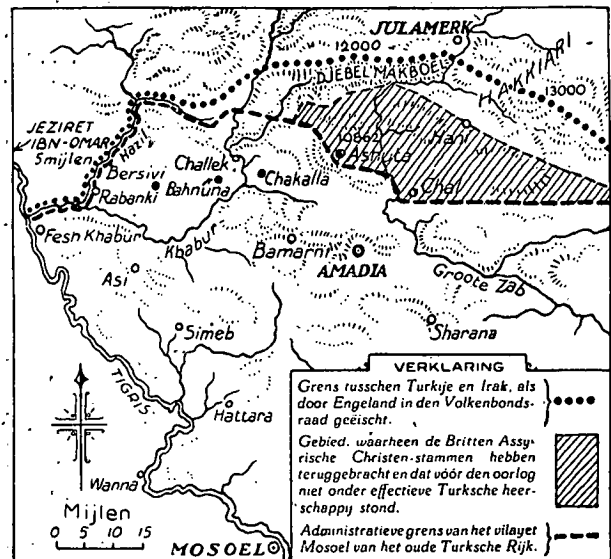
Te Genève was dus alles betrekkelijk goed gegaan. Men had opnieuw verklaard, den status quo te zullen handhaven. Maar zooals de lezer zich misschien zal herinneren, is de taal der diplomaten niet steeds die van gewone stervelingen. Een dame vroeg eens aan een diplomaat: „Qu'est-ce que c'est que la non-intervention?“, waarop de diplomaat antwoordde: „La non-intervention, Madame, c'est quelque chose qui, parfois, veut dire: intervention“. En zoo kon men er op rekenen, dat wat de partijen ook deden, of van plan waren te doen, zij aldoor zouden verklaren niets anders op het oog te hebben dan de handhaving van den status quo. Over die handhaving zou heel wat te zeggen zijn. Men kan, bijvoorbeeld, den status quo handhaven, of beweren te handhaven, door iets te doen, om de tegenpartij te beletten iets te verrichten, waardoor de status quo in gevaar zou kunnen worden gebracht. Zoo hebben de Turken, die zeer goede diplomaten zijn, waarin echter de Britten nauwelijks voor hen onderdoen, de zaak wellicht opgevat. Een andere vraag is: waarin bestaat de status quo? Artikel 3 van het tractaat van Lausanne, waaraan zich de Raad had gerefereerd, brengt ons niet veel verder. Daarin wordt alleen gesproken van „den tegenwoordigen toestand“. Dat daarmede werd bedoeld de toestand op den datum van het tractaat, n.l. 24 Juli 1923 staat wel vast, anders zou in den tekst een andere datum zijn genoemd. Niettemin heeft generaal Ismet Pasha den 10en October l.l., dus tien dagen na Genève, tot den Volkenbond een telegram gericht, waarin hij verklaarde, den status quo te willen handhaven zooals die was op 30 September 1924. Maar wat de status quo, op welchen datum dan ook, eigenlijk was, dat wist niemand, zooals hieronder zal blijken.

Er was in dien tusschentijd iets veranderd. De taal van Fethy Bey was door Ismet „geïnterpreteerd“. Zoo gaat het dikwijls genoeg. Eerst stelt men, na langdurig naar „formules“ te hebben gezocht, en na lang overleg, een tekst vast. Maar dan komt de interpretatie en die is dikwijls anders dan de andere partij had bedoeld.

* * *

De zeer goed ingelichte Balkan-correspondent van de „N. R. Ct.“ heeft in het nummer van 22 October l.l. van dat blad van de ontstane verwickelingen een uitvoerig overzicht gegeven, waarin het Turksche standpunt uiteengezet wordt. Kort samengevat zou dit als volgt zijn:

1. Het betwiste gebied (het Vilayet Mosoel) zou door beide partijen niet mogen worden bezet. Echter begonnen de Engelschen reeds verleden jaar verken-

ningen met vliegtuigen te houden over het geheel onbestreden Turksche gebied (waarin het op het kaartje gearceerde terrein ligt).

2. De Britten in Irak hebben de tijdens den oorlog uit het laatstgenoemde terrein (Noordelijk van het Vilayet Mosoel dus) gevluchte Nestorianen (Assyrische Christenen) onder begeleiding van militaire vliegtuigen daarheen teruggebracht, na hen van lastdieren, wapenen en munitie te hebben voorzien.

3. De Turken hadden, vertrouwende op het tractaat van Lausanne, in dat gebied geene troepen, doch „voor de veiligheid slechts eenige compagnieën gendarmerie“. De Nestorianen echter namen bij hun binnendringen in het begin van September l.l., den gouverneur die te Ashuta zetelt, gevangen, doodden eenige gendarmes en verklaarden het landschap Hakkiari tot een Nestoriaansche republiek onder Britsch protectoraat. Daarop zond Angora troepen, die de Nestorianen op Iraksch gebied terugdreven, en zoo doende de neutrale zone betraden. Die troepen houden thans den Djebel Makboel bezet. Dat gebergte ligt juist ten Noorden van de grens van het Vilayet, het gebied dat Lord Parmoor om militaire redenen reclamationeerde. Engeland protesteerde den 23en September tegen deze schending van den status quo. Angora protesteerde tegen den trek der Nestorianen onder Britsche medewerking. Londen, den 29en September, wees niet alleen dit protest af, maar verlangde ontruiming van den Djebel Makboel en dreigde met militaire tegenmaatregelen wanneer de ontruiming niet op 11 October had plaatsgevonden. Daarop telegraferde Ismet naar Genève als boven vermeld.

Intusschen hadden in Engeland de verkiezingen plaats en gaf Engeland geen verder gevolg aan deze bedreiging.

Het Britsche standpunt vinden wij weergegeven in de „Times“ van 13 October l.l. Het Foreign Office interpreteert de woorden „Etat actuel“ van art. 3 van het tractaat van Lausanne als te beteekenen den status quo, op den datum van het tractaat van Lausanne. Die status quo sloot in: de effectieve militaire occupatie van gebied op dien datum door de beide regeeringen. Op dien datum bestond inderdaad een zoodanige occupatie van het geheele Vilayet Mosoel door Engeland. Hetgeen bij den wapenstilstand van Moedros in 1918 was bepaald, was door het tractaat van Lausanne buiten werking gesteld. Dit in antwoord op een beroep der Turken op dien wapenstilstand, die volgens de Britten niet dan een tijdelijk karakter droeg. Bovendien verklaart men van Engelse zijde dat ook „het gebied der Assyrische stammen“ (het op de kaart gearceerde gedeelte) onder die militaire occupatie begrepen was. „Dit gebied“, zegt de „Times“, „dat voor den oorlog nooit daadwerkelijk onder Turksch bewind had gestaan, was door de in 1917 daaruit onvluchte Assyrische Christenen

opnieuw in bezit genomen, en Britsche administratieve ambtenaren en politie begaven zich daarheen ten einde de orde te handhaven." Deze lezing wijkt af van die van den correspondent der „N. R. Ct." onder 1 en 2. De „Times" meldt verder dat tot 1 October 1923 de Turken niets tegen dezen staat van zaken hadden ingebracht. Maar toen vernamen de Britsche autoriteiten te Mosoel dat de Turksche Vali (stadhouder) van Julamerk over de bergketen (Djebel Makboel) zuidwaarts wenschte te trekken naar het Assyrische gebied om van een Koerdisch opperhoofd te Chal cijns te heffen, waartegen zij dadelijk protesteerden, omdat die streek in effectieve Engelsche militaire occupatie was, en zij derhalve, volgens het tractaat van Lausanne, geene schending daarvan konden gedoogen. Gedurende eenigen tijd hoorden de Engelschen niets meer, doch in Augustus l.l. gaven de Turken aan het hun toegeschreven voornemen gevolg. De Vali overschreed met een klein gevolg (wegens de moeilijk begaanbare bergpassen) den bergrug, doch werd te Hani door de Assyriërs gevangen genomen en teruggezonden. Van dit incident werden de Turksche gedelegeerden te Genève in kennis gesteld en de waarschuwing werd herhaald, doch de Turksche regeering zond een strafexpeditie, waarvan de hoofdmacht (wegens de onbegaanbaarheid van de passen van Julamerk zuidwaarts) van uit Jeziret ebn Omar via Rabanki opmarcheerde, terwijl slechts een klein detachement van uit Julamerk zuidwaarts trok.

Het binnendringen der Turken via Rabanki in het Mosoel-gebied beteekent inderdaad eene schending van den status quo door de Turken, dat moet men de „Times" toegeven.

* * *

De verkiezingen in Engeland brachten intusschen eenig respijt, waardoor het Britsche ultimatum dat den 11en October als uitersten termijn der ontruiming had gesteld, buiten werking bleef.

Gelukkigerwijze zou bovendien tegen einde October te Brussel opnieuw een vergadering van den Raad van den Volkenbond plaats hebben, en deze vergadering heeft inderdaad een voorloopige oplossing gebragt. De heer Branting, die als rapporteur over de Mosoel-aangelegenheid optrad, kon vaststellen:

1. Dat de beide regeeringen overeengekomen waren dat met den status quo werd bedoeld: de status quo op den datum van het verdrag van Lausanne.

2. Dat die status quo gedefinieerd werd door een tijdelijke grenslijn aan weerskanten waarvan beide partijen gezag konden uitoefenen. Voor zoover partijen zich op het oogenblik op elkanders terrein bevonden, zouden zij zich van weerskanten voor 15 November terugtrekken. (Dit is intusschen inderdaad geschied).

De grenslijn wordt aangeduid door tal van namen van rivieren, bergen en dorpen van welke men de meeste op geen enkele kaart aantreft, vermoedelijk omdat dit woeste en afgelegen gebied, dat bovendien door eenigszins roofzieke nomaden wordt bewoond, en waar langdurige winters heerschen, tot nog toe alleen door generale staven in kaart is gebragt. De weetgierige lezer vindt de lijn uitvoerig beschreven in de „Times" van 30 October l.l.

Op het oogenblik (begin December 1924) is derhalve de toestand, door de beslissing van Brussel, voorloopig gestabiliseerd en zal nu de toekomstige status van Mosoel afhangen van het rapport der intusschen benoemde commissie van drie deskundigen, en van de interpretatie van dat rapport door den Raad van den Volkenbond.

De commissie door den Raad te Brussel benoemd bestaat uit de volgende heeren: Colonel Paulis (België), Graaf Paul Teleki (Hongarije) en Graaf Wirren (Zweden). Vermoedelijk zullen de heeren nog dezen winter naar Mosoel vertrekken, ten einde het vraagstuk niet alleen uit de documenten maar ook ter plaatse te kunnen bestudeeren. Zij zullen denkelijk

via Angora gaan, ten einde daar nader omtrent het Turksche standpunt te worden ingelicht.

De oplossing van het geschil is, zooals boven werd aangeduid van groote politieke en economische beteekenis. Indien inderdaad het Vilayet Mosoel veel petroleum bevat, dan is het bezit van den Djebel Makboel voor de mogendheid, die Mesopotamië beheerscht, van dubbele beteekenis, omdat die bergketen het zuidelijk daarvan gelegen deel bestrijkt. Daarom heeft dan ook Engeland op het inlijven daarvan bij Irak aangedrongen en willen de Turken hem behouden.

Brengt het rapport der Commissie, voor welke men moet hopen dat zij niet gemolesteerd zal worden, een blijvende oplossing, dan kunnen de voorstanders van den Volkenbond daaruit een argument te meer putten voor het groote internationale nut dier instelling.

Den Haag, 4 December 1924.

H. DUNLOP.

NIEUWE AANWENDINGSMOGELIJKHEDEN VOOR RUBBER.

Ter algemeene vergadering van de Internationale Vereeniging voor de Rubber- en andere Cultures in Nederlandsch-Indië, gehouden op 2 December l.l., heeft de heer J. S. C. Kasteleyn een voordracht gehouden, ten einde het nut van de Propaganda-afdeling dier Vereeniging te betoogen.

Spr. ving zijn beschouwingen aan met te wijzen op het belangrijke bedrag (£ 70.000), waarover het Engelsche Propaganda Committee voor een campagne van een jaar de beschikking heeft. Daarvan zal £ 30.000 worden aangewend voor propaganda voor crêpe-rubberzolen in Amerika, Europa en de koloniën.

Daarna vervolgde hij:

Menigeen zal zeggen: het is alles heel mooi, maar betaalt het zich? Zijn de bereikte resultaten in evenredigheid met de groote opofferingen, die de Engelschen zich getroost hebben?

Deze vragen meen ik bevestigend te kunnen beantwoorden, alleen reeds omdat de crêpe-rubberzool zonder de bemoeiingen van de Propaganda-Comité's nooit in zoo'n korten tijd een dergelijk debiet verkregen zou hebben als waarop wij thans kunnen wijzen, ja er misschien nooit ingekomen zou zijn. Alleen de consument en de rubberproducent hebben voordeel van het gebruik van crêpe-rubberzolen; de eerste, omdat crêpe-rubberzolen veel duurzamer zijn dan leeren zolen en de reparatie tot een minimum teruggebracht wordt, en de tweede, omdat de zolen uit 100 pCt. rubber bestaan en er een nieuw afzetgebied door geschapen wordt.

De leerfabrikanten, de van hen afhankelijke schoenenleveranciers en niet te vergeten de schoenenreparateurs hebben er niets dan nadeel van, ja de laatsten voelen zich in hun bestaan bedreigd. Ook rubberfabrikanten, die ge vulcaniseerde zolen vervaardigen, zien zich benadeeld in hun bedrijf. Het is dus niet te verwonderen, dat van de zijde der industrie een krachtige propaganda tegen het gebruik van crêpe-rubberzolen gevoerd wordt; naar men zegt, hebben de Amerikaansche zoollederfabrikanten gedurende drie opeenvolgende jaren jaarlijks \$ 300.000 voor dat doel beschikbaar gesteld. Die tegenwerking moet overwonnen worden door een dringende navraag van de zijde van het publiek, waardoor de schoenwinkelier gedwongen wordt schoeisel met crêpe-zolen in voorraad te hebben. Die navraag kan echter alleen worden opgewekt door de voordelen der crêpe-zool steeds onder de aandacht van het publiek te brengen.

Wanneer wij de kwestie op haar eigen beloop hadden gelaten, was er waarschijnlijk niemand geweest, die de zaak voldoende winstgevend had geacht om zich intensief voor de verbreiding van zoolrubber in te spannen en zich de groote uitgaven, die daarmede gemoed zijn, te getroosten. Dank zij de propaganda is er thans een aantal personen en instellingen, die er hun belang in zien ons in ons streven de behulpzame hand te bieden.

In 1923 is alleen reeds in Engeland 2500 ton rubber als zoolrubber uit de markt genomen en in 1924 denkt men niet minder dan 7000 ton zoolrubber noodig te hebben. Bedenkt men nu, dat voor zoolcrêpe in doorsnede een premie van 20 à 25 ct. per Engelsch pond betaald wordt, dan heeft deze 9500 ton een bedrag van 4 à 5 miljoen gulden extra in de zakken der rubberproducenten doen vloeien.

waarmede de aan de propaganda bestede gelden ruim betaald zijn.

Maar er zijn nog andere voordeelen. De groote voorraad rubber, waar wij zoo angstig tegen aankeken, is door deze nieuwe toepassing in 2 jaren met 9500 ton verminderd.

Een nieuw débouché is geschapen op een gebied, waar geen concurrentie van de Inlandsche rubberproducenten te verwachten is.

Gelukt het de zoolcrêpe door propaganda en wetenschappelijk onderzoek omtrent bevestigings- en kleuringsmethoden in Europa en Amerika algemeen ingang te doen vinden, dan is daardoor een afzetgebied geschapen, dat in belangrijkheid dat der autobanden nadert.

Op het oogenblik is er meer vraag naar dan aanbod van zoolcrêpe omdat vele ondernemingen huiverig zijn tot de bereiding ervan over te gaan vanwege de door den handel gestelde eischen, die met de kwaliteit van het product niets uitstaande hebben, bijv. de vlekkeloos witte kleur; die aan de ondernemers veel hoofdbreken kost. De kleur moge een gemakkelijk onderkenningsteeken voor de echtheid van de zoolcrêpe zijn, wij moeten het publiek bijbrengen, dat ook donker gekleurde zoolcrêpe van uitstekende kwaliteit kan zijn, omdat de laatste zooveel te gemakkelijker te bereiden is.

Misschien wordt daardoor de premie, die men voor de zoolrubber betaalt, wat minder, dat doet er zooveel niet toe, de premie is niet de hoofdzaak, het is ons te doen om een grooter afzetgebied voor rubber, dat is het voornaamste.

Niettegenstaande de groote bedragen, die aan de propaganda besteed zijn, meen ik dus te mogen zeggen, dat het geen overbodige uitgaven geweest zijn. Ook zij, die zelf geen zoolcrêpe vervaardigd hebben, hebben toch de voordeelen ondervonden, omdat de meerdere vraag naar rubber een gunstigen invloed op de prijzen gehad heeft.

Hoewel van oordeel, dat de door het Engelsche Comité bestede gelden hun volle 100 pCt. hebben opgebracht, heeft het Propaganda Comité der Internationale Vereeniging gemeend zich in hoofdzaak te moeten toelagen op de bevordering van het gebruik van rubber in de industrie en vooral aan nieuwe toepassingen, die groote hoeveelheden rubber absorbeeren, aandacht te moeten besteden.

Hierover zeide spr.:

Op dit gebied ligt nog een ruim, ja schier onbegrensd arbeidsveld voor ons. Een paar voorbeelden zullen u dat duidelijk maken.

Een van de beletselen bijv. voor een ruime toepassing van zoolcrêpe in de schoenindustrie was de bevestiging van de zool aan den schoen en wij vonden het op onze weg liggen naar een goede oplossing van dat vraagstuk te zoeken. Wij hebben ons daartoe in verbinding gesteld met de vakschool voor schoenmakers en meenen ook werkelijk tot een goed resultaat gekomen te zijn.

Een ander voorbeeld is de rubberbestrating. Ook hier staan wij voor een vraagstuk, waarvan een goede oplossing en voor rubberproducenten en voor rubberfabrikanten van het grootste belang is. De talrijke proeven, daarmede genomen, zijn nog geen succes geweest.

Wij meenen, dat het geen doel heeft, met proeven nemen door te gaan, zoo lang niet wetenschappelijk is vastgesteld, waaraan de zich steeds weer voordoende fout, n.l. het kruipen der rubberblokken, is toe te schrijven. Gezien het groote belang, dat rubberproducenten bij een goede oplossing van dit vraagstuk hebben, hebben wij niet gearzeld de noodige fondsen voor dit wetenschappelijk onderzoek beschikbaar te stellen.

Onze secretaris is dezer dagen met twee professoren van de Technische Hoogeschool naar Londen geweest om de toepassingen van rubberbestrating in oogenschouw te nemen, waarna door beide professoren een rapport zal worden uitgebracht over hunne bevindingen te dier zake. Meenen zij een goede oplossing gevonden te hebben, dan ligt het op den weg der Propaganda-afdeeling om zoo noodig in combinatie met de Rubber Roadways Ltd. proeven in deze richting te nemen, waartoe wij over een hoeveelheid voor dat doel geschikte rubber zullen moeten kunnen beschikken.

Een derde voorbeeld is het artikel rubbervloerbedekking. Ofschoon deze toepassing van rubber reeds door de industrie is opgenomen, hoort men nog vaak van teleurstellingen, vooral wat de bevestiging van een rubbervloer op den ondervloer betreft. Dit is een beletsel voor de toename van het gebruik dier rubbervloeren; het artikel wordt er door in discredit gebracht; door krachtig mede te zoeken naar een in alle opzichten fool-proof plakmiddel kunnen wij dit voorkomen.

Als vierde voorbeeld noem ik de afzetmogelijkheden, die ons door het gebruik van rubber in den vorm van latex worden geopend.

Latex was in Europa en Amerika tot voor kort min of meer een museummerkwaardigheid en ook thans nog is latex voor tal van industrieelen een weinig bekende stof. Gewoonlijk hebben zij latex nog nooit gezien en nog veel minder hebben zij zich afgevraagd of latex misschien in hun bedrijf met voordeel zou zijn te gebruiken. Van het groote gebied der mogelijke toepassingen van latex zijn nog slechts de uiterste randen betreden. Er bestaat echter geen twijfel, dat door doelmatige voorlichting vele industrieën, die thans nog geen rubber, in welken vorm ook, verwerken, tot geregelde verbruikers van latex gemaakt kunnen worden. Naast die voorlichting moeten kleine hoeveelheden latex voor proefnemingen ter beschikking van belanghebbenden gesteld kunnen worden. Met de welwillende en door ons zeer gewaardeerde medewerking der A. V. R. O. S. houden wij dan ook steeds een kleinen voorraad latex voor dit doel beschikbaar. Dat dit werk reeds vruchten begint af te werpen, moge blijken uit de volgende procédés, die met door ons beschikbaar gestelde latex zijn uitgewerkt. Het impregneeren van vischnetten met latex in plaats van de tot nu toe hier te lande gebruikelijke lijnolie-impregnatie. Voor het impregneeren van 1 net is 24 Liter latex noodig. Gezien het groote aantal netten, dat voor de haringvisserij op de Noordzee alleen gebruikt wordt, n.l. 54.000, zal, zoo men er in slaagt dit procédé in een praktisch bruikbaren vorm te gieten, een belangrijk nieuw afzetgebied van latex zijn verkregen.

Een andere belangrijke toepassing van latex is het impregneeren van garens en weefsels, waarvoor hier te lande en in het buitenland speciale procédés zijn uitgewerkt of in een min of meer vergevorderd stadium van voorbereiding verkeerden.

Als de voortekenen niet bedriegen, belooft vooral het impregneeren van jute-weefsels een belangrijk afzetgebied te worden. Dergelijke weefsels worden toch op groote schaal als emballage-materiaal gebruikt. Door het impregneeren verkrijgt men verschillende voordeelen, bijv. dat zij waterdicht, althans beter bestand zijn tegen vocht; hiervan wordt partij getrokken bij het verpakken van cement. Ook is dergelijk weefsel waarschijnlijk zeer geschikt voor het emballeeren van wol, omdat door het niet-loslaten der jutevezels als gevolg van de impregneering, verontreiniging der wol, wat vooral bij de fijnere wolsoorten tot kwaliteitsvermindering aanleiding geeft, is uitgesloten.

Toen onze secretaris in September de jaarmessen te Leipzig, Weenen en Praag bezocht, bleek hem, dat verscheidene textielabrikanten nooit of te nimmer van latex gehoord hadden. Velen kwamen tot de conclusie, dat het voor hun bedrijf van heel veel nut zou kunnen zijn en na afloop der messen ontvingen wij een schrijven, waarin gevraagd werd of het ons mogelijk was gedurende een jaar een hoeveelheid latex te leveren, neerkomende op 300 gallons per dag. Aan dergelijke verzoeken kunnen wij natuurlijk niet voldoen, omdat bij de verzending van latex in het groot nog zooveel moeilijkheden worden ondervonden.

Een interessante toepassing is het gebruik van latex als conserveermiddel. Hiervan wordt reeds partij getrokken voor het beschermen van clichés tegen atmosferische invloeden. Verder zijn proeven in gang voor het conserveeren van sommige vruchtensoorten, kaas, worst en eieren.

Dergelijke toepassingen en vooral de in Amerika gebruikte latex-impregneering van het koord van de koordbanden zullen in de toekomst belangrijke hoeveelheden latex vereischen en het zal u dan ook niet verwonderen, dat onze Propaganda-afdeeling de kwestie van het latex-transport in studie wil nemen, opdat, wanneer op een gegeven oogenblik een groote vraag naar latex ontstaat, wij onzen leden zooveel mogelijk inlichtingen op dat gebied kunnen verschaffen.

Daarom bijv. heeft het onze volle aandacht, dat er proeven genomen worden, om latex tot een soort pasta met betrekkelijk gering watergehalte te concentreren, waardoor zij een boterachtige consistentie krijgt. Door aanmenen van deze pasta met water wordt weder een latex verkregen. Het is voor rubberproducenten van groot belang na te gaan, of de aldus verkregen latex zich bij verwerking op dezelfde wijze gedraagt en hetzelfde product oplevert, als de met ammonia geconserveerde latex, omdat, wanneer dit het geval zou blijken te zijn het transportvraagstuk veel eenvoudiger zou worden, daar wij dan de latex als pasta zouden kunnen verschepen. Naarmate wij de bezwaren, verbonden aan het transport, weten op te heffen, zal ongetwijfeld het gebruik van latex in verschillende industrieën enorm kunnen toenemen, en daardoor weer een nieuw

débouché gevonden zijn voor het product van ettelijke ondernemingen, waarvoor tot nu toe geen plaats was.

Rectificatie. — In het artikel van den heer Elias in het vorig nummer staat (p. 1120, 1e kolom, 7e regel v.o.): „6 pCt. van 4,32 miljoen gulden”. Dit moet zijn: „6 pCt. van 72 miljoen gulden”.

AANTEKENINGEN.

De Deutsche kleurstoffenproductie. — In verband met de belangrijke rol, welke de kleurstoffen onder de Deutsche leveranties in natura aan de Entente spelen, volgen hier eenige door het Department of Commerce te Washington gepubliceerde gegevens inzake de Deutsche kleurstoffen-industrie, die volgens de Frkf. Ztg. tot op het tijdstip van publicatie in Duitschland niet bekend waren.

worden. Synthetische indigo wordt slechts in Höchst en Ludwigshafen geproduceerd. Kuipkleurstoffen worden vervaardigd in Biebrich, Frankfurt, Griesheim, Höchst, Leverkusen en Ludwigshafen. Indanthreen (blauw) wordt volgens de gegevens over 1923 nog slechts in Ludwigshafen geproduceerd, terwijl het in vroeger jaren ook in Leverkusen vervaardigd werd. Alizarinekleuren (behalve rood) worden in Frankfurt, Höchst, Leverkusen en Ludwigshafen geproduceerd. De meeste andere groepen worden in alle fabrieken vervaardigd; alleen de kleine fabriek te Düsseldorf fabriceert slechts directe kleurstoffen; zure en lakkleurstoffen. De bijzonder sterke productieafneming moet waarschijnlijk toegeschreven worden aan het feit, dat Höchster kleurstoffenfabrieken, die het meeste van de Roerbezetting te lijden hadden, de productie hiervan in het jaar 1923 buitengewoon verminderd hebben.

Totaal-productie van kleurstoffen in de fabrieken der I.-G. in de chemische grootindustrie.

	1920	1921 in ponden.	1922	1923	Doorsnede van het aandeel in de totaal pro- ductie in pCt.
Barmen (Wülfing Dahl en Co.)	772.834	622.045	582.164	597.198	0,50
Berlin (A. G. Anilinf.)	13.730.737	10.968.029	19.733.314	19.095.032	11,20
Biebrich (Kalte & Co.)	4.798.509	5.234.451	9.012.863	4.616.855	4,45
Düsseldorf (Karl Jäger)	166.056	110.757	177.734	234.513	0,15
Frankfurt (Cassella)	12.310.303	19.208.429	27.667.515	23.991.409	14,80
Griesheim (Griesheim-Elektron)	2.552.835	3.453.859	6.328.370	7.095.298	3,25
Höchst (Farbwerke)	14.987.358	22.996.354	42.297.764	16.270.938	17,90
Leverkusen (Bayer)	23.926.858	19.594.528	37.420.030	33.332.804	20,50
Ludwigshafen (Badische Anilin)	26.015.756	29.207.051	41.459.757	33.806.141	23,10
Mühlheim (Leonhardt)	543.989	863.746	1.657.092	969.862	0,75
Uferdingen (Weiler ter Meer)	3.347.819	3.939.847	6.617.992	4.830.928	3,40
totaal	103.153.114	116.199.096	192.954.595	144.840.958	100

Deze tabel is in de eerste plaats interessant voor de productieontwikkeling, waarbij men moet bedenken, dat volgens Amerikaansche schatting de Deutsche kleurstofproductie in het jaar 1913 op 280 tot 290 miljoen pond geschat werd. In het beste jaar na den oorlog, 1922, werd dus 2/3 van de productie van 1913 bereikt, terwijl in 1923 onder de invloeden van de productie-belemmeringen tengevolge van den strijd om het Roergebied, welke, zooals het staatje aantoon, in Höchst het meest tastbaar waren, slechts ongeveer de helft werd bereikt. Daarbij moet in aanmerking genomen worden, dat de productie-capaciteit van de fabrieken der Interesses-Gemeinschaft door uitbreidingen ongeveer 20 tot 25 pCt. hooger geschat wordt dan in 1913. Verder toont het staatje de beteekenis der afzonderlijke ondernemingen der I.-G. aan, voor zoover het de kleurstoffenproductie betreft. Hieronder volgt een tweede tabel, welke de ontwikkeling van de productie der verschillende soorten kleurstoffen aangeeft.

Totale productie der verschillende kleurstoffen in de gezamenlijke fabrieken der Interesses-Gemeinschaft.

In Ponden	1920	1921	1922	1923
Alizarine (rood)	7.307.608	6.902.160	8.960.107	8.588.122
Synthetische indigo	17.936.556	24.537.893	41.290.392	23.655.033
Kuipkleurstoffen	2.326.888	3.962.833	4.506.357	4.337.875
Indanthreen (blauw)	354.200	244.297	27.878	158.849
Alizarine-kleurstoffen (behalve rood)	2.432.971	1.197.531	1.967.637	2.269.529
Directe kleurstoffen	23.064.438	22.058.995	38.359.041	32.272.581
Directe kleurstoffen voor diazoteeren (ontwikkelingskleurstoffen)	3.930.915	3.843.391	5.686.120	3.656.983
Luxe kleurstoffen voor wol	17.393.851	20.232.987	30.954.141	20.867.680
Beitskleurstoffen voor wol	7.066.286	6.678.892	12.592.826	8.255.021
Basische kleurstoffen	5.018.711	6.089.713	9.139.328	6.841.116
Zwavelkleurstoffen	11.200.218	16.377.688	32.125.394	28.982.409
Lakken	5.120.472	4.073.516	6.799.374	4.955.758
Totaal	103.153.114	116.199.096	192.408.595	144.840.958

Hiërbij moet opgemerkt worden, dat de kleuren van de eerste groep, Alizarine(rood), volgens de tabel slechts in Leverkusen en Ludwigshafen vervaardigd

Over de groote veranderingen in de positie van de Deutsche kleurstofindustrie in de wereldhuishouding wordt in het Amerikaansche verslag o.a. het volgende opgemerkt: In 1913 schatte men het directe aandeel van Duitschland in den wereldhandel in kleurstoffen op 75 pCt., waarbij nog ongeveer 13 pCt. kwam van fabrieken, die indirect met de Deutsche producenten verbonden waren; d.w.z. van het wereldverbruik werd 88 pCt. door Duitschland bevredigd. Bij het uitbreken van den oorlog streefden de Vereenigde Staten, Engeland, Frankrijk, Japan en Italië er naar, zich van dit monopolie onafhankelijk te maken. Dit streven had tot gevolg, dat tegenwoordig Engeland naar schatting 80 pCt. van zijn eigen verbruik aan kleurstoffen produceert, Frankrijk, Italië en Japan ieder 40 tot 50 pCt., en de Vereenigde Staten 93½ pCt. Bovendien heeft Zwitserland, vroeger de eenige concurrent van Duitschland, zijn productievermogen en afzetpogingen vermeerderd. De nieuwe concurrenten verzorgen niet slechts een groot deel van hun eigen verbruik aan kleurstoffen, maar streven er ook naar, een deel van de behoefte der niet-produceerende landen tot zich te trekken. Wanneer men bedenkt, dat in 1922 de totale Deutsche kleurstoffenexport ongeveer de helft van den export van 1913 bedroeg, dan blijkt duidelijk, wanneer men het vergroote productievermogen in aanmerking neemt, dat Duitschland slechts 1/3 van zijn beschikbare exportkracht op dit gebied benutten kon. Uit den veranderden positie der Deutsche kleurstofindustrie vergeleken bij den tijd van voor den oorlog volgt het streven der „Interesses-gemeinschaft”, tot zekere overeenkomsten met de buitenlandsche concurrenten te komen of om deel te nemen in buitenlandsche ondernemingen om een evenredig aandeel in de wereldvoorziening te behouden.

De ontwikkeling der Fransche kleurstoffen-industrie. — In bovenstaande aantekening wordt er op gewezen, hoe Duitschlands vijanden zich gedurende den oorlog van zijn kleurstoffenmonopolie onafhankelijk trachtten te maken. Wat

Frankrijk aangaat volgen hier enkele bijzonderheden.

Op 31 Januari 1917 werd opgericht de Compagnie Nationale des Matières Colorantes et des Produits Chimiques, met een aandeelenkapitaal van frs. 40 miljoen. Uit de onlangs in de Frkf. Ztg. meer uitvoerig beschreven lotgevallen dezer maatschappij zij aangeteekend, dat zij ongeveer 3 jaren geleden met de Duitse „Interessen-Gemeinschaft" een overeenkomst sloot tot uitlevering van fabricage-geheimen en verdeling der afzetgebieden, welke onlangs door de „Etablissements Kuhlmann", welke de „Compagnie Nationale" overnamen, is geannuleerd. Het kapitaal dezer laatste was inmiddels tot 100 miljoen francs verhoogd en op het oogenblik der amalgamatie met Kuhlmann, d.i. einde 1923, produceerde zij 600 verschillende (thans meer dan 1000) kleurstoffen, waarmede zij in velerlei opzicht de geheele binnenlandsche behoefte kan bevredigen.

De cijfers voor 1923 wijzen uit, dat de binnenlandsche productie aan zwavelkleurstoffen 1710.5 ton bedroeg, bij een invoer van 78,4 ton. Voor Azokleurstoffen zijn de cijfers nog veel gunstiger: 3574,8 resp. 905.7 ton, voor indigo en zijn derivaten 1394,6 en 12.3 ton. Daarentegen moet Frankrijk zijn geheele behoefte aan vetkleurstoffen (kuipkleurstoffen) invoeren. In het algemeen duurt de afhankelijkheid op het gebied der gemakkelijk oplosbare kleurstoffen voort. De Amerikaanse handelsattaché te Parijs heeft de volgende cijfers omtrent eigen productie en invoer gepubliceerd (van alle kleurstoffen):

	Productie in K.G.	Invoer
1919.....	2.316.388	2.574.000
1920.....	6.517.401	5.588.300
1921.....	5.288.016	1.448.200
1922.....	7.481.347	1.797.000
1923.....	9.708.364	515.200

De bordjes zijn dus geheel verhangen. Voor den oorlog werd 90 % der behoefte ingevoerd, thans brengt het land zelf 90 % voort, waartoe behalve evengenoemde onderneming, medewerken de Société Alsacienne de Produits Chimiques te Thann-Mühlhausen en een aantal andere fabrieken, welke zich tot de Union Syndicale des Fabricants des Matières Colorantes hebben verenigd.

Stand der cultures en uitvoer gedurende het derde kwartaal 1924 in Suriname. — De weersomstandigheden waren bij uitstek gunstig voor den landbouw. In de anders zeer droge maand September vielen er bij tusschenpoozen flinke buien; de regenval bedroeg in Juli 330,7 mM., in Augustus 294,2 mM. en in September 104,1 mM.; samen gedurende het 3de kwartaal 1924 729 mM.; het normaal gemiddelde over het 3de kwartaal bedraagt 443 mM.

Cacao. De stand van de cacao-cultuur is nog zeer zorgelijk en geeft weinig hoop voor de toekomst.

Hoewel op verschillende plantages de verschijnenselen der instervingsziekte verdwijnen, zijn de resultaten van het onderzoek van die ziekte weinig bemoedigend.

De cacao-prijzen liepen in het laatste kwartaal wel op, maar er is zoo goed als geen product.

Koffie. Hoewel door de felle en aanhoudende droogte gedurende het 1ste kwartaal de bloei van de koffie zeer laat is geweest en de aanrijping uiterst langzaam gaat, waardoor de oogst in het 2de halfjaar erg tegenvalt, mogen de planters zich verheugen in de steeds stijgende prijzen, waardoor de financieele uitkomsten naar omstandigheden bevredigend zijn.

Suiker. Het buitengewoon gunstige weder was van grooten invloed op den groei van het suikerriet en heeft een sterk gewas ontwikkeld, dat voor maling veel belooft. De prijzen blijven goed en moedigen de suikerplanters aan tot uitbreiding hunner cultures en fabrieken.

Rijst. Voor den rijstoogst was het gunstige seizoen

eveneens van grooten invloed en overtreft verre de in het 2de kwartaal geuite verwachtingen.

De overige gewassen van den kleinen landbouw, zoals bananen, bacooven, bataten en cocosnoten hebben allen den goeden invloed van het gunstige weder ondervonden en waren ruim voldoende voor de locale behoeften.

Ook de maïsogst is bevredigend, hoewel de aanplant last ondervond van de rupsen.

Katoen. De proeven met de katoencultuur worden voortgezet en hoewel nog enkele bezwaren moeten overwonnen worden, geven de resultaten reden tot tevredenheid.

Boschbedrijven. In de boschbedrijven, vooral in het hout- en balatabedrijf kwam er weer nieuw leven en ziet de toekomst er thans minder donker uit, dan in het begin des jaars verwacht werd.

De uitvoer van de voornaamste producten bedroeg gedurende het 3de kwartaal 1924 in vergelijking met het overeenkomstig tijdvak van 1923:

	1924	1923
Bacoven (versche).... KG.	150	9.096
Balata..... "	146.865	276.382
Bauxite, ton van 1000 "	18.017	5.763
Cacao..... "	147.857	355.150
Goud (ruw)..... Gram	73.906	114.155,9
Groenten (versch).... KG.	3.705	56
Hout..... M ³	424,16	735
Letterhout..... KG.	21.818	17.740
Huiden..... "	18.894	17.640
Katoen..... "	—	—
Koffie..... "	341.013	283.208
Mais..... "	28.231	5.200
Bataten en andere aardvruchten..... "	4.345	9.357
Rijst (gepeld)..... "	2.000	1.110
" (ongepeld)..... "	—	—
Rum (50 %)..... L.	28.747	80.517
Suiker le product... KG.	673.400	1.448.080
" 2e " " " "	400	150.350
Sinaasappelen..... "	62.088	29.427
Vruchten (versche)... "	573	663
Zemelen..... "	7.400	1.760

BOEKAANKONDIGING.

Mr. H. F. A. Völlmar, Les Finances de la Société des Nations. A. P. 's-Gravenhage 1924.

Men moet bewondering hebben voor het geduld, waarmede Mr. Völlmar de op de financiën van den Volkenbond betrekking hebbende documenten heeft na- en uitgeplozen, en voor de ordelijkheid, waarmede hij het gevonden materiaal heeft gerangschikt. De schrijver heeft er een zeer goed stuk van gemaakt, dat echter mijns inziens meer nog administratieve nota dan wetenschappelijk werk is.

Historisch is dit proefschrift uit den aard der zaak in den gewonen zin des woords niet. Wat Mr. Völlmar beschrijft behoort zeker tot het verleden, maar tot het zóó jonge verleden, dat geen moeilijke bronnenstudie noodig was, doch de schrijver zich alle door hem gewenschte documenten zonder meer in een bijna willekeurig aantal exemplaren kon laten voorleggen. Ik spreek opzettelijk van alle door hem gewenschte documenten, omdat, als ik goed zie, er verschillende, o.a. eenige preparatoire documenten zijn, die voor dit proefschrift belang konden hebben gehad, maar waarvan de schrijver het bestaan wellicht niet heeft vermoed. Trouwens is ook hierom van een historisch proefschrift geen sprake, wijl alleen officieele geschreven stukken zijn geanalyseerd, maar hetgeen het meest geest en leven aan deze dorrè materie had kunnen geven is en moest worden verwaarloosd. Wat ik hier zeg is geen grief tegen het proefschrift: geschiedenis schrijft men niet als men feiten op den voet volgt.

Is het proefschrift wel juridisch van aard? Het is moeilijk die vraag te beantwoorden. In zoover het juist ontleedt kan het zeker geacht worden een juri-

dische tendens te hebben. Het wil mij echter bescheidenlijk voorkomen, dat het raadzaam ware geweest, wat meer te wijzen op moeilijkheden, die zich kunnen voordoen in het beschreven systeem, en op de richting, waarin zich het systeem bij zijn verdere ontwikkeling heeft te bewegen. Dan zou het geschrift zijn descriptief karakter eenigszins hebben verloren, relatief althans, maar mijns inziens in opbouwende beteekenis hebben gewonnen. Het wil mij persoonlijk ten minste voorkomen, dat successievelijk correcties dienen te worden aangebracht en dat uitbouw moet plaats vinden. Ik mag overigens niet aannemen, dat Mr. V., als hij lof toezwaait voor wat ter zake reeds tot stand werd gebracht, daarmede zeggen wil, dat het menselijker wijze volmaakte is bereikt en rusten op verkregen lauweren is veroorloofd. Ik heb intusschen dien lof met genoegen gelezen. Zooals b.v. op pag. 23, waar Mr. V. zegt dat wat de Staten nog slechts onvolledig of eerst na heel langen tijd verkregen hebben, de Volkenbond nu reeds na een paar jaren van bestaan heeft: een algeheele reglementatie zijner financiële administratie in één wet. Trouwens, nog sterker is het op pag. 16, waar het heet, dat de Volkenbond heeft „un règlement qui équivaut un système financier d'une institution d'Etat moderne développée.”

Bij wijze van blijk van belangstelling in het werk van Mr. V. moge ik voorts een paar critische opmerkingen ten beste geven:

Op bl. 24 zegt Mr. V., dat de Commission de Contrôle en „son Commissaire aux Comptes” belast zijn met de externe contrôle. Dat woordje „son” wordt echter te niet gedaan door deze passage op bl. 66: „... ils ont des compétences et des devoirs indépendants” en door een passage op bl. 84: „On ne peut pourtant pas considérer le Commissaire aux Comptes comme l'Agent de la Commission de Contrôle.” Al moge ik ook accoord kunnen gaan met een passage op bl. 66, die van „une certaine dépendance” van den Commissaire tegenover de Commission gewaagt, ik vereenig mij met name met die passages, welke het woordje „son” logenstraffen: dat woordje doet een verhouding veronderstellen, die nòch theoretisch nòch praktisch bestaat.

Het vraagstuk der autonomie van sommige organisaties, b.v. van het Permanente Hof van Internationale Justitie, lijkt mij niet geheel juist te zijn behandeld. Zoo lees ik b.v. op bl. 37: „l'autonomie ... ne se manifeste que dans leur fonctionnement financier.” Vermoedelijk is hier niet bedoeld wat gezegd is, want het is toch moeilijk vol te houden, dat de autonomie van het Hof zich in niets anders zou manifesteren dan in de financiën. Dan zou ik mij althans nog iets eerder kunnen vereenigen met een passage op bl. 38, luidende: „... on se demande pourquoi il fallait accorder à un organe judiciaire une autonomie financière aussi étendue.” Maar ik denk dat het Hof zelf zich sterk tegen deze gedachte zou verzetten, en, naar ik meen, terecht. Intusschen worde hier niet uit het oog verloren, dat de koorden van de beurs toch in elk geval gehouden worden door de Assemblée. Dit kan geen autonomie ongedaan maken.

Op bl. 21 en 22 spreekt Mr. V. over de plannen tot schepping van de Commission de Contrôle. Twee rapporten (Commission d'Experts en Quatrième Commission) worden daar niet zuiver uiteengehouden, zoodat men niet precies weet, welk rapport geciteerd wordt. Erger is m.i. dat niet gewezen wordt op een verschil, op een belangrijk punt, tusschen deze rapporten en de recommandation van de Assemblée, welke op de rapporten gebaseerd is. Volgens de rapporten zouden de leden der Commission de Contrôle gekozen worden: „parmi les Membres de la Société non représentés au Conseil”, volgens de recommandation „parmi les Membres de la S. d. N., de telle façon que cette Commission comprendra des Membres de la Société qui ne sont pas représentés au Conseil”. Een cardinale fout maakt Mr. V. echter m.i. als hij

op bl. 66 doet alsof beide teksten hetzelfde beteekenen. Hij zegt: „... les Membres de la Commission ... seront des ressortissants de pays Membres de la Société, qui ne sont pas représentés au Conseil (article 1).” Maar sla ik art. 1 van het betrokken reglement op, n.b. als bijlage opgenomen, dan lees ik: „Elle devra comprendre des ressortissants de pays, Membres de la Société, qui ne sont pas représentés au Conseil.” Ziet men het verschil niet? Volgens de lezing van Mr. V. moeten alle commissie-leden behooren tot Staten, die niet in den Conseil zitten. Volgens den officieelen tekst moet dat met minstens 2 hunner (comprendra des Membres: dat is meervoud) het geval zijn. Als Mr. V. het verschil in theorie niet zag, had de practijk hem toch moeten bewaren voor onjuiste interpretaties; de Commissie bevat n.l.: een Franschman, een Engelschman, een Tsjecho-Slowak, een Chileen en een Hollander.

Mr. V. betoont zich op bl. 27 — dit ten slotte — voorstander van een systeem, dat men mij veroorloof bescheidenlijk maar rigoureu te verwerpen. Hij zegt: „La S. d. N. acquerrait ainsi financièrement une indépendance complète, ce qui est de la plus haute importance pour la tâche éminente qui lui a été assignée.” Ik zal niet discussieeren maar als mijn bescheiden opvatting hiertegenover stellen, dat, naar m.i. de practijk van het publieke leven leert, publieke lichamen niet missen kunnen den breidel, die ligt in het budgetrecht der vertegenwoordigende lichamen. Ik geloof, bij deze opvatting oudere en nieuwere geschiedenis geheel op mijn hand te hebben, ook de zeer nieuwe geschiedenis van den Volkenbond, die ik op het stuk der financiën geacht moet worden eenigszins te kennen. Alle — vaak gerechtvaardigde — critiek op parlementen kan mij mijn opvatting niet ontnemen.

Dr. J. A. NEDERBRAGT.

ONTVANGEN:

Restauration financière de la Hongrie, sixième rapport du Commissaire Général de la Société des Nations pour la Hongrie 1er—31 octobre 1924. Genève. Société des Nations.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN NOVEMBER 1924.

Prov. en Gemeentelijke Leeningen. f	2.683.875,—
zijnde:	
Alkmaar f 700.000,— 6 1/2 % obl. à 99 1/8 %.	
Haarlem f 2.000.000,— 5 % 3.-jar. obl. à 99 1/2 %.	
Industriele ondernemingen „	600.000,—
zijnde:	
N.V. Hollandsche Kunstzijde Industrie f 500.000,— aand. à 120 %.	
Thee-ondernemingen „	375.000,—
zijnde:	
Cultuur-Maatschappij „Sindang Sari” f 300.000,— aand. à 125 %.	
Totaal f	3.658.875,—
Totaal der emissies in Januari f	11.862.250,—
Februari „	16.454.500,—
Maart „	22.987.400,—
April „	63.244.000,—
Mei „	4.803.000,—
Juni „	97.545.000,—
Juli „	17.940.000,—
Augustus „	63.001.528,75
September „	16.283.000,—
October „	29.696.000,—
November „	3.658.875,—
Algemeen Totaal f	347.475.553,75

Terwijl voorts ook hier te lande gelegenheid bestond tot inschrijving op de uitgifte van 5 % tienjarige Fransche schatkistbons tot den koers van 100 %.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** betekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Bk.	Disc. Wissels. 4 1/2	13 Dec. '24	Zwits. Nat. Bk. 4	16 Juli '23
	Bel. Binn. Eff. 5	13 Dec. '24	N. Bk. v. Denem. 7	17 Jan. '24
	Vrsch. in R.C. 6	13 Dec. '24	Zweedsche Rbk 5 1/2	8 Nov. '23
Javasche Bank	—	4 1/2	20 Oct. '24	Bank v. Noorw. 6
Bank van Engeland	4	5 Juli '23	Bk. v. Tsjecho-slowakijë	—
Duitsche Rijksbk.	10	29 Dec. '23	—	6 27 Mei '24
Bank v. Frankrijk	7	11 Dec. '24	N. Bk. v. O'rijk.	13 6 Nov. '24
Belgische Nat. Bnk.	6	14 Feb. '24	N. Bk. v. Hong.	12 18 Sept. '24
Fed. Res. Bank N.Y.	3	8 Aug. '24	Bank v. Italië.	5 1/2 11 Juli '22
Bank van Spanje	—	5 33 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk	6

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto (3 mnd.)	Berlijn Part. disc.	New York	
	Part. disconto	Prolongatie			Part. disc. (3 mnd)	Call-money 1)
27 Dec. '24	3 1/4	3 3/4	3 13/16 - 7/8	—	3	4 1/2 - 4 3/4
22-27 D. '24	3 1/4 - 3/4	3 1/2 - 3/4	3 13/16 - 7/8	—	3	4 - 5 1/4
15-20 " '24	3 1/8 - 3/8	3 1/4 - 3/4	3 11/16 - 7/8	—	3	2 1/2 - 3 1/4
8-13 " '24	3 3/4 - 3/4	3 - 3/2	3 5/8 - 3/4	—	3	3 - 3 3/4
24-29 D. '23	4 1/2 - 3/4	4 1/4 - 6	3 9/16 - 7/8	—	—	5 - 6 1/4
25-30 D. '22	3 7/8 - 4	3 3/4 - 4 1/4	2 1/2 - 5/8	—	—	5 1/2 - 6 1/2
20-24 Jli '14	3 1/8 - 3/16	2 1/2 - 3 1/4	2 1/4 - 3/4	2 1/8 - 1/2	—	1 1/4 - 2 1/4

1) Koers v. 26 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
23 Dec. 1924	2.47 9/16	11.65	58.95	13.33	12.33	98 3/4
24 " 1924	2.47 9/16	11.62 7/8	58.97 1/2	13.33 1/2	12.32 1/2	98 3/4
25 " 1924	—	—	—	—	—	—
26 " 1924	—	—	—	—	—	—
27 " 1924	—	—	—	—	—	—
29 " 1924	2.46 11/16	11.67 1/2	58.77 1/2	13.35	12.32 1/2	98 3/4
Laagste d.w. 1)	2.46 1/2	11.65 3/4	58.70	13.29	12.25	98 1/2
Hoogste d.w. 1)	2.47 7/8	11.67 3/4	59.05	13.37	12.37	99 1/4
22 Dec. 1924	2.47 1/4	11.65 1/2	58.90	13.33	12.35	98 7/8
15 " 1924	2.47 11/16	11.63 3/4	59. —	13.31 1/2	12.35	98 5/8 - 7/8
Muntpariteit	2.48	12.10	59.26	48. —	48. —	100

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
23 Dec. 1924	48. —	0.0034 7/8	7.50	1.20	10.60	34.42 1/2
24 " 1924	48.05	0.0034 5/8	7.50	1.20	10.57	34.37 1/2
25 " 1924	—	—	—	—	—	—
26 " 1924	—	—	—	—	—	—
27 " 1924	—	—	7.50	1.20	—	—
29 " 1924	47.97 1/2	0.0034 7/8	7.48	1.25	10.49	34.55
Laagste d.w. 1)	47.87 1/2	0.0034 5/8	7.47	1.20	10.45	34.30
Hoogste d.w. 1)	48.05	0.0035 1/8	7.53	1.30	10.67 1/2	34.65
22 Dec. 1924	47.95	0.0034 3/8	7.50	1.25	10.64 1/2	34.55
15 " 1924	48.02 1/2	0.0035	7.48	1.15	10.68	35.10
Muntpariteit	48. —	50.41	50.41	48. —	48. —	48. —

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiania *)	Helsingfors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
23 Dec. 1924	66.80	43.75	37.25	6.22	97 1/8	2.46 5/8
24 " 1924	66.75	43.65	37.20	6.22 1/2	97 1/4	2.47
25 " 1924	—	—	—	—	—	—
26 " 1924	—	—	—	—	—	—
27 " 1924	—	—	—	6.23	97 1/2	2.46 7/8
29 " 1924	66.50	43.70	37.30	6.22	98 1/4	2.45 3/4
Laagste d.w. 1)	66.45	43.30	37.10	6.20	96 1/2	2.45 1/2
Hoogste d.w. 1)	66.90	43.80	37.50	6.26	98 3/4	2.47 1/2
22 Dec. 1924	66.80	43.40	37.30	6.22	97 3/4	2.46 1/2
15 " 1924	66.80	43.40	37.50	6.24	95 3/4	2.46 1/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48. —	105	2.48

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
23 Dec. 1924	4,6975	5,38	23,81	40,38
24 " 1924	4,7037	5,41	23,81	40,40
25 " 1924	—	—	—	—
26 " 1924	4,7087	5,39	23,81	40,40
27 " 1924	4,7200	5,40	23,81	40,48
29 " 1924	4,7337	5,40	23,81	40,52
22 Dec. 1924	4,7087	5,39	23,81	40,42
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81 1/2	40 5/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	13 Dec. 1924	20 Dec. 1924	22/27 Dec. '24 Laagste	27 Dec. '24 Hoogste
Alexandrië	Piastr. p. £	97 15/32	97 15/32	97 1/8	97 9/16
*Bangkok	Sh. p. tical	1/9 15/16	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
B. Aires 1)	d. p. \$	44 29/32	45 1/4	45 1/8	45 25/32
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 1/32	1/6 1/8	1/6 1/8	1/6 7/32
Constantin.	Piastr. p. £	855	870	865	888
Hongkong	Sh. p. \$	2/4 17/32	2/4 9/32	2/4 1/8	2/4 7/16
Lissabon 1)	d. per Mil.	2 13/32	2 5/8	2 11/32	2 13/32
Mexico	d. per \$	26	26	25	27
Montevideo 1)	d. per \$	49 13/16	49 1/8	49 1/2	50 3/4
Montreal	\$ per £	4.71 1/8	4.72 1/8	4.70 1/4	4.73 3/8
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	5 7/8	5 1/8	5 15/16	5 15/16
Shanghai	Sh. p. tael	3/3 3/4	3/2 3/8	3/2	3/2 5/8
Singapore...	id. p. \$	2/4 5/32	2/4 5/16	2/4 1/8	2/4 7/32
Valparaiso 2)	peso p. £	41.60	40.30	40.20	40.30
Yokohama	Sh. p. yen	1/7 11/16	1/7 5/16	1/7 7/32	1/7 3/8

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS 1)

Londen	N.York 2)
22 Dec. 1924..	32 1/4
23 " 1924..	32 3/16
24 " 1924..	32 1/16
25 " 1924..	—
26 " 1924..	66 7/8
27 " 1924..	66 3/4
29 Dec. 1923..	33 9/16
20 Juli 1914..	24 15/16

GOUDPRIJS 3)

Londen	N.York 3)
22 Dec. 1924..	88/5
23 " 1924..	88/9
24 " 1924..	88/6
25 " 1924..	—
26 " 1924..	—
27 " 1924..	—
29 Dec. 1923..	94/10
20 Juli 1914..	77/9

1) p. oz. stand. 2) Foreign silver. 3) p. oz. fine.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen	22 December 1924	29 December 1924
Saldo bij Nederl. Bank..	f —	f —
Saldo bij betaalmeesters..	5.032.145,56	6.073.599,37
Voorschot op ult. Nov. 1924	—	—
aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink.bel. en opcenten op Rijksink.bel.	79.537.424,—	79.537.424,—
Voorsch. aan de koloniën	11.987.861,04	13.429.190,90
Voorsch. a. h. buitenland	212.201.375,87	217.211.755,77
Daggeldleeningen tegen onderp. v. schatk. papier	—	—
Verplichtingen.		
Voorsch. door de Ned. Bank	f 13.330.278,54	f 11.494.753,03
Schatkistbilj. in omloop 1)	191.609.000,—	191.601.000,—
Schatkistprom. in omloop	88.270.000,—	89.740.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk.	—	—
Zilverbons (met inbegrip v. de bedragen bij de betaalmeesters in kas).....	23.207.996,—	23.075.019,—
Door den Postch.- en Giro-dienst in 's Rijks Schatkist gestort.....	25.729.195,58	27.935.055,93
1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.		

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	20 December 1924	27 December 1924
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 1.796.000,—	f 3.032.000,—
Ind. Schatk.prom. in oml.	80.000.000,—	80.000.000,—
Muntbiljetten in omloop.	39.919.000,—	39.117.000,—
Ten voordeele v. N.-I. geboekt beleggingsgeld v. h. N.-I. muntfonds.....	6.140.000,—	6.140.000,—
Totaal	f 127.855.000,—	f 128.289.000,—
Tegoe v. N.-I. bij Jav. Bnk.	7.552.000,—	9.808.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 29 December 1924.

Activa.			
Binnenl. Wis- (Hfdbk. f	50.122.764,91		
selé, Prom., Bijbnk. „	25.687.554,26		
enz. in disc. Ag.sch. „	43.873.078,30	f	119.683.397,47
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—		
Idem eigen portef. f	112.035.550,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „	—		112.035.550,—
Beleeningen (Hfdbk. f	76.673.248,80		
incl. vrsch. Bijbnk. „	16.523.083,84		
in rek. crt. Ag.sch. „	78.578.604,53		
op onderp. f	171.774.937,17		
Op Effecten. f	169.360.159,53		
Op Goederen en Spec. „	2.414.777,64		171.774.937,17
Voorschotten a. h. Rijk	—		11.816.503,47
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud f	56.273.845,—		
Muntmat., Goud „	448.338.675,29		
f	504.612.520,29		
Munt, Zilver, enz. „	12.619.174,98		
Muntmat., Zilver „	—		517.231.695,27
Effecten			
Belegging Res.fonds. f	5.654.261,91		
id. van v. h. kapit. „	3.990.901,13		9.645.163,09
Gebouwen en Meub. der Bank	—		5.212.500,—
Diverse rekeningen	—		97.067.688,30
f	1.044.467.434,77		

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds	„	5.655.237,53	
Bijzondere reserve	„	8.235.000,—	
Bankbiljetten in omloop	„	935.446.370,—	
Banksignatiën in omloop	„	1.510.846,01	
Rek.-Cour. f Het Rijk	—		
saldo's: Anderen „	59.234.602,75		59.234.602,75
Diverse rekeningen	„	14.385.378,48	
f	1.044.467.434,77		

Beschikbaar metaalsaldo	f	317.517.559,37	
Op de basis van $\frac{1}{2}$ metaaldekking	„	118.279.235,62	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	„	1.587.587.995,—	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
29 Dec. '24	504.613	12.619	935.446	60.745	315.518	52
22 „ '24	504.621	12.991	925.171	71.804	317.734	52
15 „ '24	504.632	12.736	935.256	74.635	314.899	51
8 „ '24	505.250	12.056	945.782	67.086	314.238	51
1 „ '24	505.222	12.042	964.007	58.109	312.339	50
24 Nov. '24	480.233	12.240	932.717	21.087	301.218	52
31 Dec. '23	581.781	8.084	1.066.136	41.538	367.686	53
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse rekeningen ²⁾
29 Dec. 1924	119.683	—	171.775	112.036	97.068
22 „ 1924	123.377	—	162.971	112.626	101.153
15 „ 1924	134.386	7.000	163.335	90.046	128.115
8 „ 1924	141.610	10.000	159.833	63.271	150.349
1 „ 1924	143.089	6.000	194.178	55.377	144.506
24 Nov. 1924	143.112	6.000	167.817	48.158	129.187
31 Dec. 1923	252.060	34.000	180.192	26.797	84.740
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van $\frac{1}{2}$ metaaldekking. 2) Sluitpost activa.**CURAÇOSCHE BANK.**

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Disconto's	Voorschotten aan de kolonie	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen ²⁾
1 November 1924	812	1.424	83	186	832,4	86
1 October 1924	791	1.430	77	176	844	55
1 Septemb. 1924	794	1.364	79	268	734	76
1 Augustus 1924	609	1.272	81	250	840	104
1 Juli 1924	611	1.248	86	305	734	89
1 November 1923	695	1.259	84	257	813	195

1) Sluitpost der activa. 2) Sluitpost der passiva.

JAVASCHE BANK

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
27 Dec. 1924	187.000	—	276.500	100.000	111.700
20 „ 1924	187.000	—	278.000	102.000	111.000
13 „ 1924	186.750	—	281.000	101.500	110.250
29 Nov. 1924	134.037	54.671	276.701	113.471	111.357
22 „ 1924	159.079	54.816	277.971	109.708	137.048
15 „ 1924	158.954	55.429	280.592	113.202	136.205
8 „ 1924	153.265	56.939	281.186	110.677	132.491
29 Dec. 1923	156.391	62.028	260.293	107.913	145.556
30 Dec. 1922	152.502	56.607	261.843	103.940	136.735
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
27 Dec. 1924	—	137.540	—	***	50
20 „ 1924	—	141.160	—	***	49
13 „ 1924	—	145.480	—	***	48
29 Nov. 1924	34.859	17.056	95.768	63.085	48
22 „ 1924	34.749	17.454	94.065	36.818	55
15 „ 1924	34.584	17.820	100.274	36.240	54
8 „ 1924	34.537	17.377	103.567	35.584	53
29 Dec. 1923	35.373	25.073	83.987	26.606	59
30 Dec. 1922	36.464	27.151	96.125	22.736	56
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis $\frac{1}{2}$ metaaldekking.**BANK VAN ENGLAND.**

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
27 Dec. 1924	128.524	129.752	***	***	***
17 „ 1924	128.512	125.504	296.642	27.000	251.432
10 „ 1924	128.504	124.445	290.879	27.000	245.588
3 „ 1924	128.495	123.796	288.098	27.000	243.776
26 Nov. 1924	128.491	123.066	285.378	27.000	240.922
19 „ 1924	128.497	122.235	285.880	27.000	241.551
26 Dec. 1923	128.019	128.143	299.070	27.000	255.032
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
24 Dec. '24	41.920	83.590	14.852	111.280	18.522	14,61
17 „ '24	42.040	72.398	10.557	108.751	22.758	19
10 „ '24	57.042	72.740	10.039	125.697	23.809	17,5
3 „ '24	64.152	72.852	10.400	133.270	24.449	17,07
26 Nov. '24	41.198	82.391	18.743	112.275	25.175	19,21
19 „ '24	41.768	75.995	18.978	107.063	26.012	20,64
26 Dec. '23	49.605	81.073	15.682	116.480	19.627	14,82
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Buit. gew. voorsch. a/d. Staat	Schat-kisttoil-jetten ¹⁾	Wissels
25 Dec. '24	5.545	1.864	306	570	22.600	4.872	5.241
18 „ '24	5.545	1.864	305	570	22.400	4.867	4.900
11 „ '24	5.545	1.864	305	569	22.700	4.864	4.612
4 „ '24	5.545	1.864	305	569	23.000	4.857	5.595
27 Nov. '24	5.545	1.864	304	573	22.600	4.842	4.809
27 Dec. '23	5.540	1.864	297	575	23.300	4.583	3.657
23 Juli '14	4.104	—	639	—	—	—	1.541

Data	Waarvan op het buitenl.	Uitge-stelde Wissels	Beleeningen	Circulatie	Rekg. Courant	
					Parti-culieren	Staat
25 Dec. '24	21	9	2.930	40.604	1.959	14
18 „ '24	26	9	2.922	40.518	1.970	17
11 „ '24	31	9	2.933	40.568	1.847	27
4 „ '24	31	9	2.783	40.701	2.018	15
27 Nov. '24	27	9	2.715	40.447	1.977	18
27 Dec. '23	20	14	2.390	37.905	2.363	20
23 Juli '14	24	—	718	5.911	943	400

1) In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staat a. buitenl. regeeringen.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in millioenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit. circ. banken 1)	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 Dec. 1924	696,2	230,6	232,1	2.079,0	17,2
6 " 1924	696,1	235,3	232,0	2.169,6	8,1
29 Nov. 1924	695,5	240,0	231,8	2.290,2	18,6
22 " 1924	694,8	240,0	231,6	2.171,2	18,5
15 " 1924	694,6	240,0	231,5	2.154,8	17,1
7 " 1924	694,3	240,0	231,4	2.327,4	15,5
23 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva	Schuld aan Rentenbank
15 Dec. 1924	78,7	1.838,0	1.723,2	1.131,7	1.555,2	513,8
6 " 1924	77,9	1.757,0	1.804,0	970,7	1.524,3	684,7
29 Nov. 1924	77,8	1.655,4	1.863,2	703,9	1.682,9	787,8
22 " 1924	77,5	1.781,3	1.550,1	904,4	1.702,8	800
15 " 1924	77,3	1.748,0	1.633,2	749,5	1.705,7	800
7 " 1924	77,4	1.053,5	1.721,8	828,6	1.013,7	800
23 Juli 1914	330,8 2)	200,4	1.890,9	944,—	40,0	—

1) Onbelast. 2) W.o. schatk.papier. 3) W.o. Rentenbankscheine: 15,6 Dec., 29, 22, 15, 7 Nov. resp. 342, 322,5; 302,8; 532,6; 495,3; 430,2. mill.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in millioenen francs.

Data	Metaal incl. buit. tent. saldt. Beleen. van tegoed in h. buitl.	Beleen. van prom. d. provincien	Binnenlandsche wissels	Beleeningen	Voorschot aan den Staat	Circulatie	Rekg.-Crt. Particulieren	
24 Dec. '24	359	85	480	1.479	349	5.250	7.590	435
18 " '24	358	85	480	1.434	281	5.250	7.530	376
11 " '24	357	85	480	1.395	359	5.250	7.613	338
4 " '24	357	85	480	1.233	465	5.250	7.619	238
27 Nov. '24	358	85	480	1.312	395	5.250	7.603	293
20 " '24	358	85	480	1.262	437	5.250	7.599	256
27 Dec. '23	364	85	480	1.210	310	5.300	7.345	284

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA. FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in millioenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
3 Dec. '24	3.027,9	1.951,5	90,0	248,9	354,6
26 Nov. '24	3.046,3	1.968,4	87,7	221,4	281,0
19 " '24	3.050,8	1.972,6	92,4	233,8	275,2
12 " '24	3.047,9	1.997,1	90,1	224,2	248,2
5 " '24	3.038,5	2.027,3	85,1	229,3	234,8
29 Oct. '24	3.043,8	2.040,5	87,8	222,6	215,4
5 Dec. '23	3.181,1	2.111,6	79,5	746,3	298,4

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
3 Dec. '24	574,9	1.849,0	2.305,4	112,2	72,8	75,1
26 Nov. '24	582,2	1.845,3	2.202,7	112,2	75,2	77,4
19 " '24	587,1	1.823,5	2.270,4	112,2	74,5	76,8
12 " '24	588,4	1.829,2	2.235,4	112,2	74,9	77,2
5 " '24	584,9	1.816,8	2.179,0	112,0	76,0	78,2
29 Oct. '24	584,2	1.766,6	2.218,0	112,0	76,6	78,6
5 Dec. '23	91,3	2.252,6	1.935,5	110,1	74,5	76,4

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in millioenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
26 Nov. '24	741	12.870,0	5.616,9	1.624,8	18.061,4	4.856,6
19 " '24	743	12.824,0	5.618,3	1.696,5	18.044,9	4.861,7
12 " '24	743	12.872,4	5.559,8	1.645,0	18.177,2	4.823,0
5 " '24	743	12.769,0	5.575,3	1.598,1	17.952,3	4.805,1
29 Oct. '24	743	12.763,7	5.551,2	1.646,4	17.903,1	4.782,3
28 Nov. '23	767	11.904,0	4.463,6	1.385,3	15.199,1	4.048,1

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANKSTATEN, KWARTAALSGEWIJZE OPGENOMEN.

I. BANK VAN SPANJE.
(In millioenen Peseta's.)

Data	Goud	Zilver	Staatsfondsen 1)	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rekg. Crt.	
						Partic	Staat
20 Dec. '24	2.535	655	591	2.384	4:495	927	447
13 " '24	2.535	653	591	2.386	4:511	937	483
6 " '24	2.535	653	591	2.407	4:517	927	500
29 Nov. '24	2.535	656	591	2.275	4:474	930	497
22 " '24	2.535	652	591	2.391	4:501	934	493
15 " '24	2.535	648	591	2.440	4:553	935	446
8 " '24	2.535	647	591	4:535	4:562	873	493
31 Oct. '24	2.535	651	591	2.154	4:529	919	204
25 " '24	2.535	650	591	2.075	4:508	925	242
18 " '24	2.535	647	591	2.145	4:528	927	211
11 " '24	2.535	647	591	2.183	4:547	930	236
4 " '24	2.535	651	591	2.115	4:535	894	245
27 Sept. '24	2.535	655	591	2.108	4:458	902	324
20 " '24	2.535	654	591	2.106	4:445	889	317
13 " '24	2.535	654	591	2.109	4:450	892	315
22 Dec. '23	2.528	652	592	2.200	4:289	989	465
23 Dec. '22	2.524	647	594	1.871	4:095	1046	395
24 Juli '14	543,5	726,8	494,4	783,8	1919,0	497,9	—

1) Ten bedrage van 344 millioen, plus voorschot in rek.-crt. aan de schatk.

II. ZWITSERSCHER NATIONALE BANK.
(In millioenen Francs.)

Data	Goud	Zilver	Tegoed in het buitenland	Disconto's en Beleen. 1)	Circulatie	Rek. Crt.
15 Dec. 1924..	505,5	93,2	45,2	343	821,3	161,6
6 " 1924..	505,5	93,2	48,4	346	837,9	139,6
29 Nov. 1924..	505,4	93,5	38,0	351	859,1	122,9
22 " 1924..	505,4	93,9	42,6	350	818,8	155,3
15 " 1924..	505,4	93,6	31,1	360	835,0	153,4
7 " 1924..	505,4	93,1	35,1	371	857,9	133,1
31 Oct. 1924..	505,2	93,2	41,7	361	882,2	116,7
23 " 1924..	505,1	94,1	57,2	340	826,1	158,0
15 " 1924..	505,1	92,9	39,0	356	833,8	157,7
7 " 1924..	504,9	92,6	36,1	350	861,7	110,9
30 Sept. 1924..	504,8	93,0	25,5	361	891,3	90,9
23 " 1924..	504,9	93,8	35,6	324	842,5	114,8
15 Dec. 1923..	537,2	86,8	17,4	295,0	884,2	69,3
15 Dec. 1922..	534,0	108,7	14,3	410,3	916,6	153,0
23 Juli 1914..	180,1	18,9	—	107,8	267,9	105,2

1) Tot dusverre met inbegrip van hef tegoed in het buitenland, thans afzonderlijk opgevoerd.

III. NATIONALE BANK VAN DENEMARKE.
(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Zilver	Tegoed in het buitenland	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Crt.
29 Nov. 1924..	209,5	23,0	25,5	495,2	479,1	71,5
31 Oct. 1924..	209,5	22,4	25,7	514,2	495,1	75,6
30 Sept. 1924..	209,5	21,7	35,1	476,3	472,7	70,4
30 Nov. 1923..	209,6	3,3	37,0	394,7	472,9	52,5
30 Nov. 1922..	228,3	4,5	10,9	462,0	459,3	168,9
30 Juni 1914..	75,6	6,6	19,8	95,6	159,8	4,8

IV. ZWEDSCHER RIJKSBANK.
(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Bullent. tegoed en wissels	Zweed. en vreemde Staatsf.	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Crt.
13 Dec. '24	237,3	61,2	54,3	495,9	483,5	298,6
6 " '24	238,6	54,4	54,3	474,2	496,5	266,4
29 Nov. '24	239,0	54,8	54,3	376,9	537,1	132,7
22 " '24	239,0	60,4	54,5	351,0	494,4	130,2
15 " '24	239,5	60,0	54,9	358,2	507,3	127,9
8 " '24	239,8	60,3	54,9	370,0	519,6	125,0
1 " '24	240,1	59,5	55,1	380,5	543,3	118,2
25 Oct. '24	242,6	62,4	55,3	353,2	489,8	133,1
18 " '24	243,7	61,8	55,5	363,6	498,4	150,8
11 " '24	245,2	60,9	55,6	369,8	515,0	145,9
4 " '24	245,9	54,4	55,6	405,1	547,0	138,6
27 Spt. '24	246,8	48,9	56,0	373,8	512,2	132,9
20 " '24	246,6	46,9	56,1	373,7	502,2	145,9
15 Dec. '23	271,9	50,0	103,6	481,6	524,8	321,1
16 Dec. '22	274,0	119,4	95,4	503,2	529,6	401,7
25 Juli '14	105,8	115,6	28,0	92,4	206,2	68,2

V. BANK VAN NOORWEGEN.

(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Tegoed in het buitenl.	Effecten	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Crt.
15 Dec. 1924..	147,2	41,1	9,0	389,3	383,6	100,9
8 " 1924..	147,2	40,2	9,0	386,0	375,9	104,7
30 Nov. 1924..	147,2	38,8	9,0	394,9	376,3	111,8
22 " 1924..	147,2	39,6	9,0	392,1	367,8	118,2
15 " 1924..	147,2	38,9	9,0	392,8	373,6	112,3
7 " 1924..	147,2	37,0	9,0	401,2	380,8	109,3
30 Oct. 1924..	147,2	36,7	9,0	410,5	386,4	112,8
22 " 1924..	147,2	36,7	9,0	418,8	380,6	126,8
15 " 1924..	147,2	36,8	9,0	428,2	381,5	136,4
7 " 1924..	147,2	36,2	9,0	419,5	387,4	120,9
30 Sept. 1924..	147,2	35,0	9,0	428,7	389,1	125,8
22 " 1924..	147,2	31,0	9,0	430,4	381,0	128,5
15 Dec. 1923..	147,3	18,3	9,1	444,7	390,6	86,0
15 Dec. 1922..	147,3	40,0	9,4	450,1	377,3	139,7
22 Juli 1914..	52,4	65,7	8,9	79,3	120,8	10,7

VI. TSJECHOSLOWAKIJE

Bankafdeeling van het Ministerie van Financiën.

(In millioenen Tsjechoslow. Kronen.)

Data	Vorder. op de O.-Hong. Bank *)	Goud en Zilver	Tegoed in het buitenl.	Disconto's en beleeningen	Circulatie	Rek. Crt.
7 Dec. 1924	10.100	1.051	720	2.322	8.290	4.013
30 Nov. 1924	10.100	1.051	714	2.419	8.501	3.993
23 " 1924	10.100	1.051	705	2.295	8.005	3.983
15 " 1924	10.100	1.051	675	2.258	8.203	3.966
7 " 1924	10.100	1.051	670	2.454	8.399	3.946
31 Oct. 1924	10.100	1.051	659	2.359	8.586	3.928
23 " 1924	10.100	1.051	.973	2.033	7.823	3.915
15 " 1924	10.100	1.051	657	2.029	7.899	3.904
7 " 1924	10.100	1.051	661	2.052	8.103	3.890
30 Sept. 1924	10.100	1.051	657	1.927	8.223	3.871
23 " 1924	10.100	1.051	649	1.813	7.731	3.860
15 " 1924	10.100	1.051	657	1.775	7.853	3.848
7 Dec. 1923	10.097	1.046	1.400	1.637	9.025	3.314
7 Dec. 1922	10.097	817	1.347	2.061	9.786	2.080

*) In liq.: Bankbiljetten, rekening-crt.-saldi en schatkistbons.

VII. OOSTENRIJSCHE NATIONALE BANK.

(Voornaamste posten in milliarden Kronen.)

Data	Goud ¹⁾	Vreemd geld, deviezen en legd. (i.h. buit.l.) ²⁾	Disconto's en Beleen.	Voorschot a/d. Staat	Circulatie	Rek.-Crt.
7 Dec. '24	111	4.418	1.931	2.195	7.796	851
30 Nov. '24	111	4.312	1.946	2.196	8.072	485
23 " '24	111	4.267	1.975	2.200	7.320	1.226
15 " '24	111	4.306	2.041	2.200	7.603	1.046
7 " '24	110	4.295	2.204	2.201	7.833	970
31 Oct. '24	109	4.032	2.380	2.202	8.213	503
23 " '24	109	3.801	2.556	2.210	7.342	1.326
15 " '24	109	3.832	2.654	2.210	7.667	1.130
7 " '24	109	3.872	2.711	2.210	7.862	1.032
30 Sept. '24	109	3.725	2.853	2.211	7.999	891
23 " '24	109	3.558	2.906	2.219	7.293	1.491
15 " '24	108	3.531	3.055	2.219	7.604	1.302
7 " '24	108	3.552	3.132	2.219	7.799	1.204
7 Dec. '23	62	3.546	1.073	2.534	6.502	711

1) 14.400 papierkronen = 1 goudkroon.

2) Als dekking der circulatie geldende, volgens art. 85 der Statuten.

VIII. NATIONALE BANK VAN HONGARIJE.

(Voornaamste posten in milliarden Kronen.)

Data	Goud	Vreemd geld, deviezen tegoed in het buitenl. ¹⁾	Binnenwissels, ceelen en effecten	Voorschot aan den Staat	Circulatie	Rekg.-Courant	
						Staat	Partic.
15 Dec. '24	515	1.885	1.916	1.975	4.155	2.057	187
7 " '24	512	1.882	1.963	1.975	4.263	1.954	189
30 Nov. '24	508	1.816	1.985	1.976	4.443	1.665	264
23 " '24	506	1.848	1.908	1.976	4.089	1.871	367
15 " '24	506	1.854	1.921	1.976	4.393	1.659	287
7 " '24	503	1.766	1.895	1.976	4.489	1.432	298
31 Oct. '24	503	1.659	1.872	1.976	4.635	1.180	286
23 " '24	513	1.587	1.845	1.976	4.074	1.354	453
15 " '24	504	1.548	1.800	1.976	4.131	1.270	388
7 " '24	504	1.453	1.818	1.976	4.097	1.190	408
30 Sept. '24	540	1.386	1.757	1.977	4.116	1.054	362
23 " '24	540	1.319	1.693	1.977	3.621	1.353	420

1) Als dekking van biljetten enaldi in rekg.-courant geldende, volgens art. 85 der statuten.

IX. ZUIDAFRIKAANSE RESERVEBANK.

(Voornaamste posten in duizenden Ponden.)

Data	Goud en Goud-cert.	Disconto's en beleen.	Waarvan Reg.-papier	Circulatie	Rek. Crt.	Algemeen Dekkings perc. *)
29 Nov. 1924..	10.776	6.420	1.000	11.132	4.957	65,8
22 " 1924..	10.776	5.753	1.000	10.405	5.010	68,6
15 " 1924..	10.776	5.465	1.000	10.391	4.714	69,9
8 " 1924..	10.775	5.824	1.000	10.607	4.851	68,4
1 " 1924..	10.775	6.126	1.000	10.865	4.896	67,1
25 Oct. 1924..	10.775	5.375	1.000	10.209	4.813	70,3
18 " 1924..	10.775	5.192	1.000	10.209	4.631	71,1
11 " 1924..	10.775	5.272	1.000	10.335	4.585	70,7
4 " 1924..	10.775	5.445	1.000	10.521	4.571	69,9
27 Sept. 1924..	10.775	5.347	1.100	10.418	4.570	70,4
20 " 1924..	10.775	5.152	1.100	10.013	4.778	71,3
13 " 1924..	10.775	5.025	1.100	10.083	4.581	71,9
30 Aug. 1924..	10.773	5.488	1.400	10.587	5.036	67,5
1 Dec. 1923..	10.637	5.976	750	10.741	4.912	68,7
2 Dec. 1922..	10.436	4.786	1.300	9.151	5.309	73,8

*) Verhouding goud, goudcert. en pasmunt tegenover opeisbare schulden: bankbiljetten en depositos.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 29 December 1924.

Waar gewoonlijk, zoowel aan de Nederlandsche, als aan de internationale beurzen, tegen het einde van het jaar een opmerkelijke verslapping in den omvang van de affaires valt op te merken, is dit ditmaal over het algemeen niet het geval geweest. Een gevoel van vertrouwen in de naaste toekomst bleef overheerschend, hoewel de moeilijkheden, welke nog overwonnen dienen te worden, niet worden onderschat.

Zelfs aan de beurs van Parijs is dit tot uiting gekomen. Gedurende de laatste weken had hier een pessimistische stemming de overhand gehad, welke ook thans weliswaar nog niet geheel is verdwenen, doch toch plaats heeft gemaakt voor een kalmer opvatting. Eensdeels moet dit worden toegeschreven aan de natuurlijke oorzaak van een reactie na een heftige spanning. Desondanks is de beurs nog geenszins levendig geworden. Hiertoe heeft de stroeve geldmarkt niet medegewerkt, terwijl voorts de financiële problemen, waarvoor de regering zich geplaatst ziet, hun uitwerking op financiële kringen doen gevoelen.

Ook te Londen heeft men de dagen vóór de Kerstvacantie in een opgewekte stemming doorgebracht. De beleggingsmarkt is feitelijk de eenige geweest, waar de vaste tendens plaats heeft moeten maken voor een aarzelende houding, welke eensdeels in verband stond met de activiteit op de aandelenmarkt, anderdeels voortvloeide uit de omstandigheid, dat het publiek in den laatsten tijd reeds zeer groote bedragen in eerste-klasse fondsen heeft belegd. Dit laatste bleek ten overvloede uit het geringe succes, dat enkele van de allerlaatste emissies hebben genoten, in tegenstelling bijv. met de uitgifte der Grieksche vluchtelingenleening. Overigens echter was de fondsenmarkt voor alle andere afdelingen zeer vast.

Te Berlijn heeft zich hetzelfde feit voorgedaan als op de overige beurzen. Ook hier was er geen sprake van een verflauwing der belangstelling tegen het einde van het jaar. Tegen het slot der berichtperiode echter heeft een geringe inzinking haar intrede gedaan, in verband met de moeilijkheden tusschen Duitschland en de geallieerden ten aanzien van het ontruimen der Keulsche zone.

De beurs te New York heeft haar houding van de vorige weken ten volle gehandhaafd. De stemming is voortdurend zeer vast gebleven en de omzetten hebben nog geen neiging tot vermindering aangetoond. In dit verband mag het belangverkkend worden genoemd, dat gedurende de maand November aan de beurs van New York 41.389.925 aandelen zijn verhandeld. Dit is op twee na het hoogste cijfer, dat in de geschiedenis van de New Yorksche fondsenmarkt ooit is bereikt. Tegenover de maand October valt een vooruitgang te constateeren van 23.543.806 stuks. In vergelijking met de maand November van het vorig jaar betekenen de omzetten een vooruitgang van 18.796.843 stuks. Ook op ander gebied hebben zeer hooge cijfers — opdrachten aan de industrie, spoorwegverladingen en ontvangsten, — winsten — benevens hervattingen van dividendbetalingen den ondernemingslust van het publiek geprikkeld, zoodat de hoogere geldkoersen geen invloed hebben uitgeoefend op de activiteit ter beurse.

Ten onzent viel gedurende de enkele dagen, waaruit de jongste beursweek heeft bestaan, eveneens een zeer

vaste stemming op te merken. Vrijwel alle afdelingen hebben hiervan de vruchten kunnen plukken. Op de beleggingsmarkt heeft een ander geen invloed gehad. Tegen het slot der berichtperiode viel hier zelfs een geringe reactie op te merken, welke echter geheel kan worden verklaard uit de iets hooger geldkoersen, zooals het einde van het jaar als regel — en niet alleen aan onze beurs — te zien geeft. 6 pCt. Nederlands W. Schuld 1922: 101¹³/₁₆, 102, 101¹⁹/₁₆; 4½ pCt. Ned. W. Schuld 1917: 87½, 87⁹/₁₆, 87½, 87⁷/₁₆; 7 pCt. Indië: 102½, 103, 102½; 5 pCt. Mexico £100—£1000 D. R.: 9, 8½, 9; San Paulo 8 pCt. 1921: 94¹⁵/₁₆, 95½.

Opvallend is de koersbeweging voor de *petroleumafdeling* geweest. Gedurende de vakantieperiode aan onze beurs is een verhooging van den prijs voor ruwe petroleum in de Vereenigde Staten tot stand gekomen, waardoor de koers der aandelen Koninklijke te New York aanmerkelijk kon monteeren. Ten onzent heeft men deze verbetering onmiddellijk overgenomen; men heeft hier zelfs boven pariteit besteed, toen bleek, dat ook Londen en Parijs, in navolging van New York, als koopers optraden. In aansluiting aan deze tendens waren ook aandelen Geconsolideerde gevraagd. Dordtsche Petroleum: 340½, 345½, 157½; Geconsolideerde Holl. Petroleum: 168½, 170½, 175; Koninklijke Petroleum: 357½, 363½, 366½, 379³/₄.

Vervolgens heeft de *rubberafdeling* zich in opwaartsche richting kunnen bewegen. In de eerste plaats stond dit in verband met den prijs voor het ruwe product te Londen; in de tweede plaats heeft de sterke prijsverbetering voor koffie hiertoe bijgedragen. Vele onzer Indische ondernemingen hebben naast hun rubberproductie een niet onaanzienlijk koffie-aanplant, waarvan de opbrengst bij de thans geldende prijzen aanzienlijk tot de winsten bijdraagt. Amsterdam Rubber: 163, 164½, 166½; Indische Rubber Comp.: 224, 232½, 235½, 242; Oost-Java Rubber: 248³/₄, 253½, 251½, 255; Hessa Rubber: 157, 160½, 165½; Serhadjadi: 200½, 205½, 207, 212½.

Tabaksaandelen waren veel kalmer van toon, doch ook hier was de ondergrond vast. Deli Batavia: 363, 369½, 373; Deli Mij.: 383½, 391½, 390½; Senembah: 387, 397½, 395½, 396½; Soekowono: 282, 291, 294½.

Suikeraandelen werden op sommige dagen beïnvloed door de lagere Cubanoteeringen, hoewel de uitwerking niet zoo sterk was, als gewoonlijk aan onze beurs het geval is. Zelfs kon voor aandelen Handelsvereniging „Amsterdam” een niet onaanzienlijke verbetering intreden, welke echter niet zoo zeer verband hield met de winsten, door deze maatschappij met den suikerverbouw verkregen, dan wel met de opbrengst van de overige producten der onderneming. Handels Verg. Amsterdam: 436, 443½, 446½, 453½; Java Cultuur: 358, 360; Moorman: 359, 355, 350.

Scheepvaartandelen hebben, na een geringe opleving, weder een inzinking getoond. Toch is deze beweging niet over de geheele linie gelijk geweest. Integendeel verliet de afdeling de berichtweek in een verdeelde stemming. Over het algemeen werden de vaste lijnen ditmaal iets meer gefavoriseerd, dan de ondernemingen, die de „wilde vaart” beoefenen. Holland-Amerika Lijn: 66½, 68, 70½, 69½; Koninklijke Ned. Stoomboot Mij.: 76½, 77½, 78½; Maas Stoomvaart Mij.: 106½, 107½, 105, 107.

Op de *industriële afdeling* hebben aandelen Philips Gloeilampenfabrieken sterk de aandacht getrokken door een scherpe rijzing. Ingezet onmiddellijk nadat de inschrijvingen op de jongste emissie waren gesloten, heeft de opwaartsche beweging bijna zonder onderbreking voortgang gehad. Voor de overige aandelen der desbetreffende afdeling was de tendens veel kalmer, hoewel ook hier de grondtoon goed is gebleven. Centrale Suiker: 108½, 110½, 111½; Hollandsche Kunstzijde: 145½, 146, 147; Hollandsche Mij. t. h. maken van Wk. in Gew. Beton: 115, 117½, 120, 119; Jurgens: 70½, 71½; Du Croo & Brauns: 17½, 19, 16; Ned. Gist en Spiritus: 341, 342, 340; Ned. Kunstzijde: 329½, 325½, 326; Ned. Scheepsbouw: 48, 50, 52; Philips Gloeilampen: 292½, 300, 305½, 312.

Van *diversen* hebben aandelen Peruvian Corporation eveneens een opmerkelijke verbetering ondergaan in aansluiting aan de aanwijzingen van Londen. De oorzaak der opgewekte stemming werd gevonden in het vooruitzicht op de mogelijkheid van een regeling van het achterstallig dividend op de preferente aandelen. Peruvian Corporation: Cert. v. Pr. A. 40½, 42, 42½.

Mijnaandelen bleven eenigszins op den achtergrond, hoewel voor aandelen Redjang Leborg toch op sommige dagen tegen hogere koersen flinke belangstelling bestond. Billiton Mij. 1ste Rubriek: 444, 450, 460, 470; Redjang

Leborg: 329½, 335½, 338½; Singkep Tin Mij.: 200, 197½, 200, 205½; Silvengkan: 75, 80, 71, 75½.

Bankaandelen bewogen zich doorgaans in opwaartsche richting. Amsterdamsche Bank: 125½, 126½, 127, 128½; Incasso Bank: 97, 97½; Koloniale Bank: 176, 177½; Ned. Handel Mij.: 120½, 121; Ned.-Ind. Hand. Bank: 134½, 133½, 135½; Robaver: 67½, 68³/₄, 67³/₄.

De *Amerikaansche markt* was vast, doch de omzetten zijn aan onze beurs wel iets kleiner geworden. Studebaker: 1105, 1125, 1080, 1125; United States Steel: 118³¹/₃₂, 119½; Union Pacific: 150½, 149³/₄, 149½; Wabash Railway 22¹/₁₆, 21³/₁₆.

De *geldmarkt* werd tegen het slot iets stroever, zoodat de notering voor prolongatie opliep van 3½ tot 4½ pCt.

GOEDERENHANDEL

GRANEN. 30 December 1924.

Tarwe. De laatste week van het jaar kenmerkt zich gewoonlijk door zakenloosheid en als gevolg daarvan een min of meer flauwe stemming. De Kerstdagen, die een ernstige onderbreking van het zakenleven beteekenen, zijn oorzaak, dat gewoonlijk al zeer weinigen lust gevoelen nog belangrijke engagementen aan te gaan. Dit jaar heeft men van een dergelijke stemming al heel weinig kunnen bemerken, en vooral in Amerika heeft men zich niet door de feestdagen laten verhinderen om de haussebeweging met kracht voort te zetten. Inderdaad zijn de prijzen de laatste weken op een bedenkelijke wijze omhoog gegaan. Van \$ 1,60 op 4 December tot \$ 1,81½ op 26 December, beide voor den Meitermijn te Chicago, is een zeer groote verhooging, die een aanzienlijk hogere uitgave voor de importeerende landen beteekent voor hetgeen zij verder nog hebben te betrekken, tot eigen oogsten in Juli of Augustus mogelijk verlichting der situatie brengen. Waar de toestand reeds dit geheele seizoen onder invloed was van een waarschijnlijk tekort, is het te begrijpen dat, nu in Amerika de abnormal groote aanvoeren tot het verleden behooren, de prijzen nu ook een ernstige stijging ondergaan. De afladingen waren wederom iets kleiner dan de vorige week, niettegenstaande Argentinië meer bijdroeg, maar de tarweverschepingen van dit land zijn nog steeds een zeer klein onderdeel van hetgeen Europa noodig heeft, zoodat een overschot of een tekort nog steeds van Noord-Amerika afhangt. Toch zullen Argentinië, Australië en Indië wel spoedig meer belangrijke hoeveelheden verschepen, wat wel noodzakelijk is, aangezien in de afgelopen week het totaal der verschepingen in die landen nog slechts circa 25 pCt. bedraagt van hetgeen Europa noodig heeft. Waar nu, naar het zich laat aanzien, de afladingen van Noord-Amerika van week tot week zullen afnemen, zou de toestand er al heel critiek uitzien, indien niet juist binnen een maand het volle verschepingsseizoen zoowel in Argentinië als in Australië aanving. Bovendien werden vroeger zeer groote contracten afgesloten door Italië voor Noord-Amerikaanse tarwe af te laden in Januari en latere maanden, zoodat de verschepingen van Noord-Amerika waarschijnlijk wel sterk zullen verminderen, maar toch nog van betekenis zullen blijven. Trouwens voor spoedige levering bestaat voorloopig in de meeste importlanden geen behoefte, aangezien de voorraden, al verminderen ze ongetwijfeld, toch nog algemeen zeer ruim genoemd kunnen worden. Een bewijs hiervan is wel, dat de bloemprijzen o.a. in ons land nog steeds laag zijn in verhouding tot de tarweprijzen van Noord-Amerika. Het is dus nog steeds de mogelijkheid van een later tekort, die reeds nu de prijzen zoo scherp doet stijgen. Waar vóór den oorlog \$ 1,— voor tarwe te Chicago een abnormal hooge prijs was, die slechts een enkele maal bereikt werd, begint men nu over \$ 2,— tarwe te spreken, een prijs die alleen gedurende en vlak na den oorlog bestaan heeft. Wij wezen er reeds vroeger op, dat deze zeer hooge prijzen wel meer tarwe op de markt zullen brengen dan anders het geval is, en ware het niet dat, zooals wij in ons vorig overzicht schreven, verschillende Europeesche landen meer dan gewoonlijk zullen moeten importeerden, dan zouden wij meer dan nu geneigd zijn om aan te nemen, dat men wel wat erg hard van stapel geloopt is.

De oogstberichten waren schaarsch, maar over het algemeen gunstig. De hoeveelheid zaken werd in Europa natuurlijk wel beïnvloed door de vele dagen dat bijv. Londen gesloten was, maar de vraag bleef toch goed, vooral voor Argentijnsche en Australische tarwe.

Rogge volgde in Chicago de beweging van tarwe, maar nog steeds blijft de omzet zeer gering, aangezien het eenig exportland Amerika, voortdurend hooger prijzen vordert dan Europa wil betalen. De stoomende en loco voorraden

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Febr.	Mais Febr.	Lijnzaad Febr.
27 Dec. '24	177½	126⅞	61½	15,75	11,15 ²⁾	23,75
20 " '24	172	123¼	58⅞	15,55	11,25 ²⁾	23,55
27 Dec. '23	100⅞	69⅞	44¾ ¹⁾	11,05 ²⁾	9,60 ²⁾	19,25 ²⁾
27 Dec. '22	127	73¼	43⅞	11,60	8,05 ²⁾	17,10
27 Dec. '21	112	48⅞	34¾	11,70	7,70	17,40 ²⁾
20 Juli '14	82	56⅞	36¾	9,40	5,38	13,70

¹⁾ Per Mei. ²⁾ per Januari.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	29 Dec. 1924	22 Dec. 1924	31 Dec. 1923
Tarwe*	18,50	17,75	12,—
Rogge (No. 2 Western) ..	16,10	15,75	9,30
Mais (La Plata)	253,—	243,—	205,—
Gerst (48 lb. malting) ...	261,—	248,—	199,—
Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	13,75 ⁴⁾	13,50 ⁴⁾	9,80
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	14,80	14,50	13,60
Lijnzaad (La Plata) ²⁾	501,—	494,—	458,—

¹⁾ per 100 KG. ²⁾ per 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG.
*No. 2 Hard/Red Winter Wheat. ⁴⁾ Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	21/27 Dec. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	21/27 Dec. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	21.383	1.322.156	826.817	—	46.407	31.086	1.368.563	857.903
Rogge	4.691	561.014	650.699	—	3.775	485	564.789	651.184
Boekweit	—	26.528	26.959	—	528	—	27.056	26.959
Mais	25.429	775.488	648.840	5.475	118.562	73.715	894.050	722.555
Gerst	2.617	323.679	292.703	—	33.104	14.018	356.783	306.721
Haver	3.345	244.900	80.523	—	1.645	533	246.545	81.056
Lijnzaad	8.762	263.458	139.484	4.358	72.622	53.544	336.080	193.028
Lijnkoek	3.820	203.697	180.844	—	700	—	204.397	180.844
Tarwemeel	3.431	267.609	142.120	2.397	33.683	4.754	301.292	146.874
Andere meelsoorten	—	8.554	1.897	—	—	—	8.554	1.897

in Europa zijn nog steeds beneden de Amerikaansche prijzen te koop, al vermindert het aanbod wel eenigszins. De verschepingen bedragen bijna niets meer, zoodat er nu toch wel spoedig een betere prijsverhouding tusschen de Amerikaansche en Europeesche markten zal komen. De prijzen der binnenlandsche rogge zijn zoowel hier als in Duitschland regelmatig gestegen.

Voor voergraan was de stemming niet minder willig dan voor broodgraan. Mais in het bijzonder was zeer vast gestemd en vooral de laatste dagen vond een groote prijsverhoging plaats. De verschepingen van La Plata waren klein en dientengevolge werd ook het aanbod van stoomende ladingen zeer gering. Dit heeft ten gevolge gehad, dat in de verschillende Europeesche importmarkten de verkopers zeer gereserveerd werden, aangezien zij nergens konden inkoop tot de prijzen, die zij in hun eigen markten konden bedingen. Ofschoon voor onmiddellijke levering in de meeste havens voldoende maïs aanwezig was, liep de loco-prijs toch in bijna alle markten op en voor latere aflading verdween het aanbod bijna geheel. Roemeensche en Bulgaarsche maïs werden regelmatig aangeboden en de verscheping van deze soorten nam toe. In Holland, Duitschland en Scandinavië was er voor deze maïs goede vraag. Een kleine lading Roemeensche maïs werd naar Denemarken verkocht. Ook Rusland verscheppte een kleine hoeveelheid maïs, maar nieuw aanbod is er niet. Een afgeladen lading Odessamaïs werd grootendeels naar Hamburg verkocht.

Gerst was eveneens zeer vast gestemd. Ook van dit artikel is het aanbod zeer gering. Het grootste gedeelte van het aanbod komt van Noord-Amerika, maar terwijl eenigen tijd geleden de voorraden aan de havens nogal groot waren, is dit surplus sedert dien bijna geheel verscheept. De afladingen zijn dan ook sterk verminderd, en tenzij Rusland en Roemeenië wat meer aanbieden, zullen ze nog wel verder afnemen.

Haver was vast, maar het aantal zaken, dat tot stand kwam, is gering. De voorraden zijn in de meeste importmarkten niet onbelangrijk afgenomen.

SUIKER

Gedurende de afgelopen week, welke door de Kerstdagen werd onderbroken, verslaptte de stemming op de verschillende suikermarkten nogal gevoelig.

In Amerika waren de noteringen als volgt (voor de termijnmarkt dient in aanmerking genomen te worden, dat de termijnmaanden tegen het einde van de verslagweek versprongen):

	Dec.	Jan.	Mrt.	Mei	Mei/
	Sp. C.	Jan.	Mrt.	Mei	Juli
Slot voorafgaande week	4.77	3.65	2.97	2.88	2.98
Opening verslagweek	4.77	3.35	2.91	2.85	2.96
Slot verslagweek	4.59	2.78	2.82	2.92	3.03

Prompte Cubasuiker kon zich handhaven op de prijzen

van de vorige week, d.i. 3¼ c. voor December en 3 c. voor eerste helft Januari-verscheping c. & f. New York wegens terughoudendheid van verkopers.

De laatste Cuba-statistiek luidt als volgt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten	15.006	7.347	29.676
Oude Oogst	677	1.781	1.217
Tot sedert 1 Dec. '23-20 Dec. '24.	18.795	7.347	47.878
Aantal werkende fabrieken	64	47	46
Weekexport	6.500	—	14.388
Oude oogst	5.314	6.295	2.602
Totaal	6.500	—	18.959
Totale voorraad op 20 Dec. '24.	16.181	8.767	39.154

Op Java vonden eenige herverkoopplaatsen van Superieure Januari-levering tot prijzen, dalend van f 13½ tot f 13.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96 pCt. c.f.f. Febr./Maart	
29 Dec. '24	f 19½/16	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
19 " '24	„ 19⅞/16	37/-	17/9	13/6	4,52
29 Dec. '23	„ 32½/16	37/-	18/-	13/9	4,77
29 Dec. '22	„ 23½	63/9	25/6	24/9	7,22
4 Juli '14	„ 11½/32	56/6	19/6	17/1½	5,65
		18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 23 December 1924.

Prijzen van Amerikaansche katoen blijven vast en toonde gedurende de afgelopen week weinig verandering. Het laatste Ginn's Rapport van dit seizoen, Zaterdag in New York gepubliceerd, noemt een totaal van 12.796.000 balen. Dit cijfer, dat alle verwachtingen te boven ging, veroorzaakte een kleine prijsdaling, doch later herstelde de markt zich. De totale hoeveelheid voor dit jaar is ruim 3¼ miljoen balen meer dan de beide voorgaande jaren en goed 5 miljoen meer dan in 1921. De handel kan dus op voldoende katoen rekenen; latere opbrengsten en linters meegerekend, zullen er waarschijnlijk meer dan 13 miljoen balen beschikbaar zijn. Liverpool-futures openen gisteren 3—6 punten lager en sloten 3—5 punten hooger. Prijzen van Egyptische katoen fluctueerden aanmerkelijk en futures sloten gisteravond ongeveer 50 punten lager dan op jl. Woensdag.

De vraag naar Amerikaansche garens was gedurende het laatste gedeelte van de vorige week wat beter. Zoowel ring- als mule-twist vonden gereedere afname, terwijl prijzen iets vaster waren. In ongetwijnd garen ging weinig

om, terwijl daarentegen in getwijd garen, zoowel voor het binnenland als ook voor Indië, heel wat gedaan werd. Over het algemeen was er echter weinig vraag. Egyptische garens worden nog weinig verkocht; de hooge grondstofprijzen werken remmend op de markt. De meeste spinners zijn voor de eerste maanden goed bezet, speciaal in 60er twist en fijnere nummers. Garens, gesponnen van Sakellarideskatoen, voor doubleerdoeleinden in de nummers 80/2 en hooger zijn voor directe levering bijna niet te krijgen. Egyptisch getwijd garen, speciaal in de nummers boven 60/2, wordt weinig verkocht, hoewel hier en daar voor het Continent nogal wat gedaan wordt, terwijl Indië niet in de markt is.

In de doekmarkt is zeer veel vraag, doch hoeveel hiervan op rekening van de inventarisatie geschreven moet worden, kan moeilijk gezegd worden. Het blijkt echter, dat de werkelijke handel elke week gelijken tred houdt met de vraag van fabrikanten en er zijn ons gevallen bekend, dat dezen voor maanden in 't voren met orders bezet zijn. Dit zijn echter uitzonderingen. De Indische mail van deze week is teleurstellend; handelaren verwachten lagere prijzen en verkoopen in vele gevallen met verlies, ten einde later hunne voorraden op goedkoopere basis te kunnen aanvullen. Er is geen aanwijzing, dat de binnenlandse prijzen zullen dalen; inderdaad kan men deze week van de markt zeggen, dat zij vast geweest is. In verband met Kerstmis en Nieuwjaar publiceeren wij ons rapport deze week een dag vroeger, terwijl de volgende week er geen verschijnen zal, tenzij natuurlijk een dergelijke ontwikkeling van zaken plaatsgrijpt, dat eenig commentaar onmisbaar is.

17 Dec. 23 Dec. Oost. koersen. 16 Dec. 22 Dec.
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op Indië 1/6 1/6 3/4
 F.G.F. Sakellaridis 29,60 29,25 T.T. op Hongkong 2/4 1/8 2/4 1/8
 G.F. No. 1 Oomra 10,50 10,50 T.T. op Shanghai 3/2 3/2

Noteering voor Loco-Katoen.
 (Middling Uplands.)

	26 Dec. 1924	19 Dec. 1924	12 Dec. 1924	26 Dec. 1923	26 Dec. 1922
New York voor Middling ...	24,30 c	24,— c	23,70 c	37,25 c	26,80 c
New Orleans voor Middling	23,90 c	23,90 c	23,60 c	35,75 c	26,25 c
Liverpool voor Middling ...	— d	13,28 d	13,11 d	— d*	— d*)

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '24 tot 19 Dec. '24	Overeenkomstige periode	
		1923-'24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens.	5740.	4597	3916
Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1351	1080	852
" "t Vasteland etc.	2188	1663	1549
" " Japan	416	333	268

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	19 Dec. '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	1538	1012	1050
Binnenland	1555	1123	1347
New York	209	139	72
New Orleans	417	271	254
Liverpool	—	308	497

KOFFIE.

Zoals in bijna alle andere artikelen kenmerkt zich ook in den koffiehandel de laatste week van het jaar gewoonlijk door een zekere apathie, die haar oorzaak heeft in den invloed der feestdagen en in het feit, dat velen moeilijk te bewegen zijn om zoo kort vóór het einde van 'het jaar nog iets te ondernemen. Ditmaal was het echter, althans in dit artikel, anders. Na de onzekerheid, die vanaf midden November had geheerscht, toen de termijnmarkten in Europa en in Amerika zich met groote schokken afwisselend in op- en nederwaartsche richting bewogen, was reeds in de vorige week een rustiger stemming aan den dag gekomen, waarbij de prijzen langzaam waren opgelopen, en deze verbeterde stemming hield ook in de laatste acht dagen onafgebroken aan, waardoor de prijzen aan onze termijnmarkt nog 2½ a 3½ ct. stegen. Ook ditmaal ging

de vaste stemming hoofdzakelijk uit van Brazilië, dat het heft wederom in handen schijnt gekregen te hebben en de prijzen voorschrijft. De termijnnoteringen aan de ochtend-call waren te:

	Rotterdam (Santos-contract) basis Good				Amsterd. (Gemengd contract) basis Santos Good			
	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
30 Dec.	60 3/4	60	57 7/8	55 3/4	59 1/2	57 3/4	55 3/4	53 1/4
23 „	57 7/8	56 7/8	54 7/8	53 1/8	56 3/8	55 1/4	52 1/4	50
16 „	56 1/2	55 1/4	53 1/4	51 1/4	54 3/8	52 7/8	50 3/4	48 3/4
9 „	54 1/4	53 1/8	51 3/8	48 7/8	53	51 1/8	49 1/8	46 1/8

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec. 1924	Mrt. 1925	Mei 1925	Sept. 1925
29 Dec.	\$ —,—	\$ 21,75	\$ 20,55	\$ 19,22
22 „	„ 21,95	„ 19,97	„ 19,15	„ 17,95
15 „	„ 20,—	„ 19,05	„ 18,28	„ 17,05
8 „	„ 18,97	„ 17,98	„ 17,10	„ 15,90

Ook in den loco-handel was een bepaald betere toon ontwijfelbaar te bemerken. Weliswaar waren de zaken nog niet van veel beteekenis, doch de consumptie trad wederom hier en daar als koper op en ook de vraag voor uitvoer was in verschillende gevallen iets groter. Dat na de langdurige onthouding de koopers eindelijk weder te voorschijn zouden moeten komen, sprak vanzelf en het laat zich aanzien, dat de afzet in de eerstvolgende weken wel beter zal worden, althans wanneer wij gespaard blijven voor eene al te snelle prijsstijging. Mocht de rijzing echter in het tempo van de laatste acht dagen voortgaan, dan zou dit een spoedige reactie weder waarschijnlijk maken en de nu langzaam opkomende kooplust zou opnieuw worden afgeschrikt. De officieele loconoteeringen werden alhier verhoogd voor Superior Santos van 72 op 74 ct. en voor Robusta van 62 op 63 ct.

De berichten uit Brazilië aangaande den volgenden (1925/26r)-oogst blijven, hoewel niet in alle opzichten eensluidend, toch over het algemeen niet gunstig. Een bericht van eeh der exporthuizen te Santos, dat in den loop dezer week per post uit Brazilië is ontvangen, meldt, dat de Novemberbloei in sommige districten geheel is verloren gegaan, terwijl in andere districten, waar van aanzetten der vrucht gesproken kan worden, deze thans geel wordt en begint af te vallen. Weder andere districten, zoals Sorocabana, waar na de lange droogte de regen iets vroeger ingevallen is dan elders, hadden volgens datzelfde bericht een Novemberbloei, die goed of vrij goed aanzet. Op grond van een en ander en naar aanleiding van het verloop van den Sept./Oct.-bloei wordt, naar deze berichtgever meldt, de volgende Santos-oogst door de planters algemeen geraamd op 9 a 10 millioen balen (een cijfer dat reeds vroeger ook van andere zijden is genoemd), terwijl hij den loopenden Santos-oogst, met inbegrip van het restant van den vorigen, dat in het binnenland van Sao Paulo was achtergebleven, schat op ongeveer 9 millioen balen.

Rotterdam, 30 December 1924.

THEE.

De theemarkt had in de afgelopen week met haar feestdagen niets te beduiden, te meer waar Londen geheel gesloten was.

De uitvoercijfers van Javathée in October i.l. wijzen een kleine toename van 231.000 KG. aan ten opzichte van de overeenkomstige maand van 1923 (3.467.000 KG. tegenover 3.236.000 KG.), terwijl de uitvoercijfers van Sumatrathee een achteruitgang aantoonen van 157.000 KG. (631.000 KG. tegenover 789.000 KG.) In de gespecificeerde exportcijfers van Java valt het op, dat de uitvoer van thee naar Holland van 893.000 KG. in October 1923 teruggevoerd is tot 616.000 in October van dit jaar. Daarentegen nam de uitvoer naar Groot-Brittannië en Ierland in sterke mate toe en wel van 819.000 KG. in October 1923 tot 1.501.000 KG. in October 1924. Vermeldenswaard is verder de vrij sterke teruggang van den uitvoer naar de Vereenigde Staten, nl. van 410.000 KG. tot 222.000 KG. De uitvoer van Java naar Australië neemt thans de tweede plaats in met een hoeveelheid van 953.000 KG., een cijfer, dat iets — 64.000 KG. — lager is dan verleden jaar. De uitvoer van Sumatrathee is in October zoowel naar Holland, Groot-Brittannië en de V.-S. teruggevoerd (die naar Holland vrij sterk).

Merkwaardig is intusschen, dat bij een dalend totaal uitvoercijfer, de uitvoer naar Australië nog is toegenomen.

men (103.000 KG. in October 1924 tegenover 84.000 KG. in October 1923).

De totale uitvoercijfers van Java-thee wijzen voor de eerste tien maanden van dit jaar, met een hoeveelheid van 38.645.000 KG. een toename aan van ruim 5.300.000 KG. tegenover hetzelfde tijdvak van 1923. Ook Sumatra toont over hetzelfde tijdvak een ongeveer gelijke toename van den uitvoer van thee, nl. 38.300.000 KG. in Jan./Oct. 1924 tegenover 33.300.000 KG. in 1923.

Amsterdam, 29 December.

COPRA.

De markt was deze week zeer vast gestemd. Het aanbod van Indië was niet groot, terwijl fabrikanten meer attentie toonden.

De noteeringen zijn:

Nederl.-Ind. f.m.s. stoomend	f. 35,50
" " " December/Januari	" 35,50
" " " Januari/Februari	" 35,25

29 December 1924.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan-daard	Koper Electro-lytisch	Tin	Lood	Zink
29 Dec. 1924..	67.10/-	72.2/6	271.12/6	43.15/-	39.-/-
22 " 1924..	66.12/6	70.10/-	265.12/6	42.12/6	37.17/6
15 " 1924..	65.15/-	70.5/-	258.17/6	42.15/-	37.10/-
8 " 1924..	63.17/6	68.7/6	255.15/-	39.5/-	35.5/-
31 Dec. 1923..	61.-/-	67.-/-	233.17/6	30.7/6	32.17/6
20 Juli 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen /R'dam	Odessa Rotter-dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter-dam	Bristol kanaal	Rotter-dam	Engel-land
22-27 Dec. 1924	—	13/5	15 2	3/-	24/10	24/10
15-20 " 1924	—	13/6 1	15 2	3/-	25/-	25/-
24-29 Dec. 1923	—	13/6 1	14 2	3/-	24/4 1/2	24/4 1/2
25-30 Dec. 1922	—	—	16 2	3/3	27/3	27/3
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotter-dam	Gothen-burg
22-27 Dec. '24	4/7 1/2	9/-	9/6	11/-	4/2	—
15-20 " '24	4/7 1/2	9/-	10/-	11/-	4/2	—
24-29 Dec. '23	5/7 1/2	9/-	9/9	12/10	4/9	—
25-30 Dec. '22	6/1	10/4	11/6	11/6	4/9	7/-
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

1) Per ton d.w. 2) Am. cents per 100 lbs.

INKLARINGEN.

DORDRECHT/ZWIJNDRECHT.

Landen van herkomst.	November 1924		November 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	2	787	7	3.092
Groot-Brittannië.	2	1.600	6	1.168
Duitsland	1	1.498	—	—
Denemarken ...	—	—	1	480
Rusl.-Oostz.hav.	1	800	3	3.717
België	3	893	—	—
Portugal	1	1.566	—	—
Danzig	5	2.416	—	—
Totaal....	15	9.550	17	8.457
Nationaliteit				
Nederlandsche..	2	1.096	—	—
Britsche	1	154	6	1.168
Duitsche	9	5.134	8	4.835
Noorsche	—	—	3	2.454
Fransche	2	1.600	—	—
Portugeesche ...	1	1.566	—	—
Totaal....	15	9.550	17	8.457

NIEUWE WATERWEG.

Landen van herkomst	October 1924		October 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	71	75.164	48	33.455
Groot-Brittannië	349	230.363	430	379.253
Duitsland	150	177.927	85	125.142
Noorwegen	51	88.242	12	10.760
Zweden	73	85.820	33	17.262
Denemarken ...	9	3.729	—	—
Rusl.-Oostz.hav.	20	24.052	7	4.575
Finland	18	18.659	12	11.287
België	53	71.720	24	44.999
Frankrijk	76	83.319	23	14.288
Spanje	30	48.015	9	8.359
Portugal	5	4.339	2	837
Italië	11	23.073	1	810
Oostenrijk-Hong.				
Griekenland..	4	4.267	2	3.957
Levant	1	765	—	—
Rusland-Zw. Zee	3	5.964	11	28.317
Roemenië, Bulg.	4	7.499	8	17.357
And. Midd. Zeeb.	26	52.407	8	13.121
Over. Wk. Afrika	6	12.482	3	4.598
Oostkust Afrika.	1	4.845	—	—
Zuid-Afrika	6	24.223	9	33.345
Voor-Indië	8	30.940	9	35.392
Ned. Oost-Indië.	5	24.844	7	30.283
And. Aziat. hav.	21	96.753	11	45.338
Australië	4	18.927	—	—
Vereen. Staten..	70	271.235	30	145.343
Canada	27	75.265	7	21.788
Midden-Amerika	4	13.128	6	17.662
Ned. West-Indië.				
Ned. Antillen	2	2.208	—	—
Brazilië	3	9.155	2	6.369
Argent., Urug...	24	69.502	19	73.577
Chili	5	13.630	2	7.055
Spitsbergen	—	—	1	2.156
Totaal	1.140	1.672.461	821	1.136.685
Periode 1 Jan.—				
31 Oct. 1)	9.579	13.888.065	7.563	10.484.750
Nationaliteit				
Nederlandsche..	246	406.923	234	346.990
Britsche	300	413.426	297	397.805
Duitsche	284	303.744	138	179.589
Noorsche	77	111.441	47	37.785
Belgische	—	—	6	12.309
Fransche	59	81.458	18	22.719
Zweedsche	53	60.318	33	18.516
Deensche	9	11.822	3	2.712
Vereen. Staten..	24	84.376	12	40.579
Andere	88	198.953	33	77.681
Totaal....	1.140	1.672.461	821	1.136.685

1) 1913, 9.618 schepen met 11.721.729 N. R. T.

(Dirkzwager's Scheepsagentuur Maassluis.)

VLISSINGEN.

Landen van herkomst	November 1924		November 1923	
	Aantal schepen	M ³ .	Aantal schepen	M ³ .
Binnenl. havens.	1	7.296	2	24.006
Groot-Brittannië	33	250.022	32	270.852
Duitsland	1	2.332	1	2.642
Finland	—	—	1	6.113
België	1	11.265	—	—
Frankrijk	—	—	1	356
Portugal 1)	—	—	3	6.823
Italië 1)	4	4.914	—	—
Levant 2)	10	4.886	19	10.752
Totaal....	50	280.715	59	321.544
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	42	263.259	36	264.664
Britsche	4	5.849	5	40.704
Duitsche	1	7.296	5	4.826
Belgische	2	940	11	5.409
Zweedsche	1	3.371	1	5.586
Deensche	—	—	1	355
Totaal	50	280.715	59	321.544

1) Bijleggers. 2) Sleepbooten. (Barend Stofkoper & Co.)

